

1990 4
P.5

Bibliotekarz

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

Bibliotekarz

powsta-
żkę i rze-
sta, pokrywa-
dzisiejszych
uru. Był to dar
i następnie
lat na placów-
asja kolekcjo-
ność niezwyk-

wystawy odbywały się zresztą za granicą; to jeden z przejawów rozległej współpracy Muzeum Azji i Pacyfiku z pokrewnymi placówkami prawie na całym świecie. Jeśli chodzi o ściślejsze powiązania, muzeum zawarło umowy o stałej współpracy z Państwami Wschodu. Wśród nich są podobne umowy z bratnimi Muzeum Sztuki Narodowej w Warszawie, Muzeum Wietnamu w Hanoi, Muzeum Indii i Mongolii.

etnograficznej do Indii i 1982/83 roku było m.in. przy ukazującej sztukę Orissy. Z tego przedsięwzięcia wynikało m.in. w granicach ludowej muzyki azja. Podstawowym kłopotem Muzeum jest brak pomieszczeń, odpowiednich do wartości jego zbiorów w zakresie Nusantara zajmują

Książka

Wschód, jak
zem to, pod
Wawrzyniaka,

nać Bibliotekę Azjatycką, która liczy obecnie ponad 4 tysiące tomów, kilkaset mikrofilmów i kilkadziesiąt wydawnictw ciągłych. Wielu z tych

na wystaw
rska, tej w
nej placów

ukov
iczn
ja Mt

biblioteka b

Żelazny, Bał

i

zonych dla kultury, nauki i gospodarki

będzie już niedługo oddany do

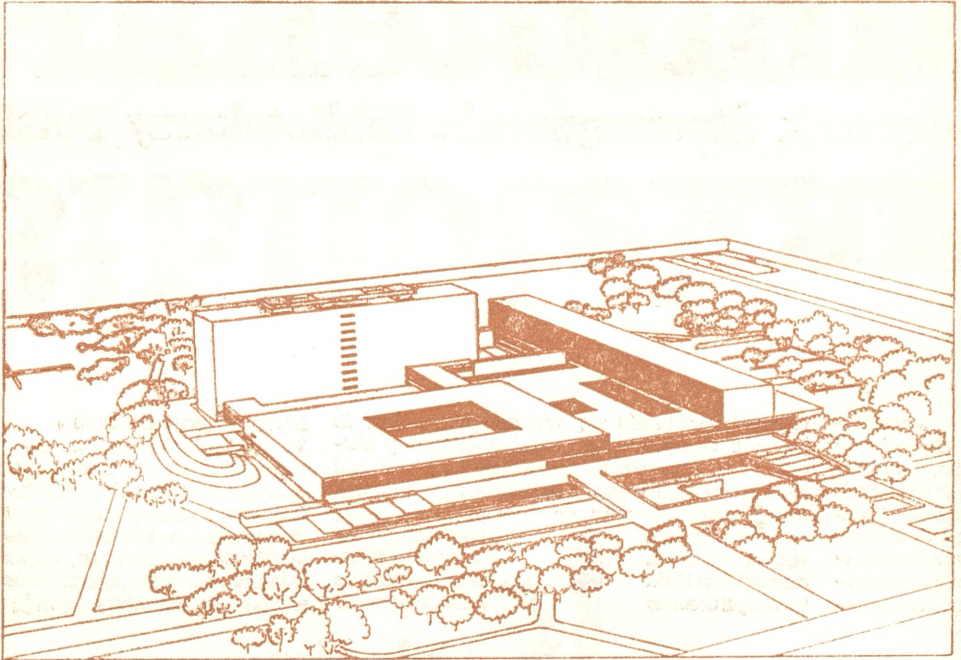
informacja

tualnych; oko-
ru jawański-
k; ponad 300
ez kolekcja
otów-

ników i naukowców, a tematyka sięga od motywu złotej rybki w sztuce chińskiej aż po socjalizm birmański. Takich spotkań było już około 130 i odbywają się co miesiąc. Znana są z wysokim poziomem publikacji twa-

warunków do należytej ekspozycji form działalności. Te staną się dopiero po zrealizowaniu dawny. Będzie nim główny r i Przewidywanie polityki

**CZASOPISMO WYDAWANE PRZEZ STOWARZYSZENIE
BIBLIOTEKARZY POLSKICH ORAZ BIBLIOTEKĘ PUBLICZNĄ
M. ST. WARSZAWY**

BIBLIOTEKA NARODOWA W BUDOWIE

projekt okładki: Tadeusz DONARSKI

REDAGUJE KOLEGIUM: Stanisław BADŃ (red. nac.), Krystyna BUBACZ (sekr. red.),
Janusz DEMBSKI, Bolesław HOWORKA, Maria ŚWIETLIK (red. techn.), Franciszek ŁO-
ZOWSKI, Jan SOJKA, Zdzisław SZKUTNIK, Marian WALCZAK

KOMITET REDAKCYJNY: Stanisław BADŃ, Lucjan BILIŃSKI, Grzegorz CHMIELEWSKI,
Franciszek CZAJKOWSKI, Zdzisław DARAZ, Stefan KUBÓW (przewodniczący), Stanisław
KRZYWICKI, Elżbieta SKIBIŃSKA, Marian WALCZAK, Jan WOŁOSZ, Stanisław WRZESZCZ

BIBLIOTEKARZ

CZASOPISMO POŚWIĘCONE SPRAWOM BIBLIOTEK I CZYTELNICTWA

NR 4

POZNAŃ

ROK LVI

SPIS TREŚCI

Krystyna KLEJN: Kształcenie bibliotekarzy w Australii	3
Janisław OSIĘGŁOWSKI: Czechosłowacko-polskie seminarium nt. „Ochrona zbiorów bibliotecznych”	6
Józef SZOCKI: Biblioteka szkolna w procesie wychowania	9
Krajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich	13
Wykaz władz Zarządu Głównego SBP	15
Program SBP na lata 1989 - 1993	19
Katarzyna PRÓCHNICKA: Dokumentowanie współczesności	25
Tadeusz J. SZUL: O reformie SBP	27
Józef PODGÓRECZNY: W testamencie o założeniu biblioteki publicznej	29
Z działalności IFLA	31
Z żałobnej karty	32

CONTENTS

Krystyna KLEJN: Educating librarians in Australia	3
Janisław OSIĘGŁOWSKI: Czech-Polish seminar: The protection of library collection	6
Józef SZOCKI: The school's library in the education process	9
All-Polish conference of the delegates of PLA (SBP)	13
The list of the central board's authorities of PLA (SBP)	15
The PLA (SBP) program for the 1989 - 1993 period	19
Katarzyna PRÓCHNICKA: The present time evidence	25
Tadeusz J. SZUL: About PLA (SBP) reform	27
Józef PODGÓRECZNY: About the public library's foundation in the last will	29
IFLA in action	31
Obituaries	32

СОДЕРЖАНИЕ

Крыстына КЛЕЙН: Обучение библиотечарей в Австралии	3
Янислав ОСИЕНГЛОВСКИ: Чешско-польский семинар на тему: „Охрана библиотечных фондов”	6
Юзеф ШОЦКИ: Школьная библиотека в процессе воспитания	9

Всеобщий Съезд Делегатов Объединения Польских Библиотекарей	13
Список органов Главного Управления ОПБ	15
Программа ОПБ на годы 1989 - 1993	19
Катажина ПРУХНИЦКА: Документирование современности	25
Тадеуш ШУЛЬ: О реформе ОПБ	27
Юзеф ПОДГУРЕЧНЫ: В заветчании о оцновании массовой библиотеки	29
Из деятельности ИФЛА	31
Из траурной страницы	32

KRYSTYNA KLEJN

KSZTAŁCENIE BIBLIOTEKARZY W AUSTRALII

Ogólna charakterystyka i początki kształcenia bibliotekarzy

Rozwój kształcenia bibliotekarzy w Australii był ściśle związany z działalnością stowarzyszenia bibliotekarskiego. Na Australię początkowo oddziaływały wzory brytyjskie. Tak jak w Wielkiej Brytanii, o charakterze i poziomie kształcenia bibliotekarzy decydowało tu stowarzyszenie, w którego gestii od 1941 r. było przeprowadzanie egzaminów i wydawanie zaświadczeń o kwalifikacjach bibliotekarskich. Z czasem stowarzyszenie zrezygnowało z przeprowadzania egzaminów i wprowadziło amerykańską metodę akredytacji szkół bibliotekarskich.

Cechami charakterystycznymi australijskiego modelu kształcenia bibliotekarzy były i są: duże różnicowanie form oraz szybkość reagowania na zmiany zachodzące w bibliotekarstwie.

Zarówno warunki geopolityczne (nierównomierne zaludnienie, samorządne kolonie, nierozwiązane problemy komunikacji), jak brak uznania dla zawodu bibliotekarskiego w społeczeństwie przez wiele lat uniemożliwiały zorganizowanie systematycznego szkolenia kandydatów na bibliotekarzy. Dopiero w ostatniej dekadzie XIX w. zmiana roli bibliotek w mało ważnych instytucjach na placówki biorące udział w rozwoju oświaty kraju, a także ujednolicenie czynności bibliotecznych, spowodowały zapotrzebowanie na określone umiejętności i wyłonienie się nowego zawodu.

Pracodawcy bibliotekarzy pierwsi rozpoczęli organizowanie szkoleń w formie kursów, początkowo dla własnego personelu. Kształcenie bibliotekarzy pozostawało w gestii ich pracodawców aż do końca 1937 r. Działające w tym okresie stowarzyszenia bibliotekarskie nie zajmowały się tym zagadnieniem.

Powstanie w 1937 r. nowego stowarzyszenia — **Australijskiego Instytutu Bibliotekarzy** (Australian Institute of Librarians), który do swych zadań włączył kształcenie bibliotekarzy, było zapowiedzią zmian. Członkami tego sto-

warzyszenia mogli być od 1946 r. jedynie bibliotekarze i studenci bibliotekoznawstwa. Jednym z pierwszych organów Instytutu był powołany w 1938 r. Komitet ds. Normalizacji i Szkolenia, który zalecił utworzenie stałego komitetu pod nazwą Rada ds. Egzaminów i Zaświadczeń (obecna Rada ds. Kształcenia). Działania Rady zapoczątkowały nowy etap w rozwoju kształcenia bibliotekarzy.

Egzaminy rejestracyjne

Egzaminy, przeprowadzane od 1944 r. przez Instytut, a od 1949 r. przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Australijskich (Library Association of Australia), były przez wiele lat głównym sposobem podnoszenia poziomu bibliotekarstwa i statusu zawodu bibliotekarza w Australii. W 1958 r. zostały one zaakceptowane przez pracodawców jako kryterium kwalifikujące kandydatów do pracy w bibliotekarstwie. Egzaminy przeszły ewolucję formalną i treściową. Do 1960 r. jedynym sposobem uzyskania tytułu bibliotekarza profesjonalnego było zdanie egzaminów, uprawniające do członkostwa w Stowarzyszeniu i umieszczenia na prowadzonej przez nie liście członków profesjonalnych.

Do egzaminów przygotowywały szkoły, które od 1956 r. powstały w Canberze, w stolicach wszystkich stanów i in-

nych, dużych miastach, przy Bibliotece Państwowej Związku Australijskiego (która przekształciła się w Bibliotekę Narodową Australii — National Library of Australia), bibliotekach stanowych i pozostałych większych bibliotekach. Część kandydatów do egzaminów nie uczęszczała na zorganizowane kursy, przygotowując się indywidualnie. Od kandydatów wymagano ukończenia szkoły średniej, a od 1961 r. wykształcenia uniwersyteckiego. Po wielu modyfikacjach program egzaminów, których kandydat zdawał 9 w okresie do trzech lat, przedstawiał się jak podano niżej:

- 3 egzaminy obejmowały następujące tematy ogólne: Książki i inne dokumenty; Historia i zadanie bibliotek i bibliotekarstwa; Gromadzenie, organizacja zbioru oraz wykorzystanie książek i innych dokumentów;
- 3 egzaminy obejmowały następujące tematy: Praca informacyjna; Bibliograficzna organizacja zbiorów; Organizacja i zarządzanie bibliotekami;
- 3 egzaminy obejmowały tematy wybrane przez kandydata z przedstawionego mu wykazu (m.in. Komputery a biblioteki; Bibliografia historyczna i opisowa; Czytelnicтво i czytelnicy).

Program egzaminów wywarł wpływ na rozwój programów szkół bibliotekarskich, nie tylko przygotowujących kandydatów do egzaminów, ale również na programy obowiązujące obecnie.

Wyższe szkoły bibliotekarskie

Egzaminy, choć przeprowadzane do 1980 r., od 1960 r. przestały być jedyną drogą uzyskiwania kwalifikacji bibliotekarskich. W tymże roku powstała pierwsza stacjonarna Szkoła Bibliotekarska Uniwersytetu Nowej Południowej Walii. Szkoła ta oferowała jednoroczny kurs umożliwiający uzyskanie dyplomu bibliotekarskiego (Diploma of Librarianship). Na kurs od 1972 r. przyjmowano jedynie absolwentów szkół wyższych. W 1964 r. w Szkole zorganizowano też studia magisterskie.

W 1964 r. zorganizowano pierwszy kurs bibliotekarski w placówce pozauniwersyteckiej — Królewskim Instytucie Techniki w Melbourne. Po dwóch latach nauki można było tam uzyskać dyplom bibliotekarski niższego stopnia (Associate Diploma of Librarianship).

Wkrótce również w innych placówkach szkolnictwa wyższego powstały szkoły bibliotekarskie. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Australijskich, które odnosiło się do tego zjawiska pozytywnie, musiało ustosunkować się do pozycji zawodowej osób po takich studiach. Już

w 1961 r. postanowiono w Stowarzyszeniu, że absolwenci kursu bibliotekarskiego na Uniwersytecie Nowej Południowej Walii są zwolnieni z egzaminu rejestracyjnego i mogą ubiegać się o członkostwo profesjonalne. Ponieważ kursy mnożyły się, Rada ds. Egzaminów opublikowała oświadczenie w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać kursy, których ukończenie zwalniałoby z egzaminu.

Jednak pod koniec lat sześćdziesiątych egzaminy rejestracyjne wciąż jeszcze były główną drogą zdobywania kwalifikacji zawodowych. Dla porównania: Szkoła Bibliotekarska Uniwersytetu Nowej Południowej Walii do 1970 r. wykształciła 680 dyplomowanych bibliotekarzy i 3 z tytułem magisterskim (master), a Stowarzyszenie tylko w jednym roku 1969 dopuściło do egzaminów 1653 osoby (w 1961 r. — 129 osób).

W połowie lat osiemdziesiątych kształceniem bibliotekarzy zajmowało się już 16 uczelni.

Obecnie we wszystkich stanach na uniwersytetach, w instytutach technicznych i pozostałych wyższych szkołach zawodowych (colleges of advanced education — CAE) prowadzone są następujące kursy:

- pierwszego stopnia (tertiary level),
- podyplomowe (posttertiary level).

Na kursach pierwszego stopnia można uzyskać tytuł bakałarza (Bachelor) nauk humanistycznych, stosowanych, społecznych lub pedagogicznych połączony ze specjalizacją bibliotekarską albo dyplom zawodowy. Kursy trwają 3-4 lata na studiach stacjonarnych i odpowiednio dłużej w mniejszym wymiarze godzin tygodniowo. Warunkiem przyjęcia jest ukończenie szkoły średniej.

Studia podyplomowe trwają 1 rok (w przypadku magisterskich i doktorskich dłużej) i umożliwiają uzyskanie dyplomu bibliotekarza, tytułu magistra lub doktora.

Dwustopniowa organizacja studiów pozwala na zdobycie kwalifikacji bibliotekarskich osobom bezpośrednio po szkole średniej, tym, których poprzednie studia dotyczyły innych dziedzin, które pragną kwalifikacje zdobyte na innym kierunku (np. nauczycielskie) uzupełnić specjalizacją bibliotekarską, a także, przez studia magisterskie i doktorskie, umożliwić podniesienie statusu zawodowego już wykwalifikowanym bibliotekarzom.

Organizacyjnie wszystkie szkoły bibliotekarskie są wydziałami uniwersytetów lub college'ów. Są one finansowane przez rząd za pośrednictwem instytucji macierzystych. Część szkół osiąga niewielkie dochody ze sprzedaży włas-

nych publikacji i z tytułu opłat za świadczony usługi, nie przekraczają one jednak 2% funduszy szkół.

Niektóre placówki oferują kilka różnych kursów. Programy szkół różnią się zawartością i strukturą. Np. programy dla bibliotekarzy szkolnych, którzy winni posiadać zarówno kwalifikacje nauczycielskie, jak bibliotekarskie, składają się z trzech bloków przedmiotów obejmujących: teorię nauczania, bibliotekarstwo i specjalizację przedmiotową. Na program z reguły składają się przedmioty obowiązkowe dla wszystkich studentów oraz przedmioty fakultatywne, związane z wybraną przez nich specjalizacją. Przykłady specjalizacji to: Tworzenie, organizacja i wykorzystanie zbioru, Audiowizualne środki przekazu i in.

Szkoły bibliotekarskie starają się zaspokoić wzrastające zapotrzebowanie na specjalistów w dziedzinie informacji. Część szkół włączyła do swych programów zarządzanie informacją lub zamierza uczynić to w najbliższym czasie.

Nauczanie nowych przedmiotów wiąże się z wprowadzaniem nowych metod i technik nauczania. Oprócz uczestnictwa w praktykach, które stanowią integralną część większości kursów, studenci wykonują również prace badawcze i projekty dla bibliotek regionu. Ponieważ kursy informacji i usług informacyjnych prowadzone są również poza szkołami bibliotekarskimi, szkoły, aby utrzymać swą pozycję, muszą uaktualniać propozycje programowe.

Szkoły bibliotekarskie, oprócz przygotowywania wykwalifikowanych bibliotekarzy, powinny prowadzić badania naukowe i przygotowywać kadrę badaczy. Poza prowadzeniem zajęć z metodologii badań i czuwaniem nad pracami wykonywanymi przez studentów w trakcie studiów, personel dydaktyczny uczelni prowadzi własne badania, na które według najnowszych danych poświęca średnio zaledwie 10% czasu pracy.

Duża różnorodność programów i względna swoboda szkół bibliotekarskich w tym zakresie pozwalają na szybkie tworzenie specjalizacji odpowiadających zapotrzebowaniu na rynku pracy. Eksperymentowanie możliwe jest jednak tylko w ramach określonych przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Australijskich.

Nad poziomem programów czuwa Rada ds. Kształcenia, która zajmuje się oceną i akredytowaniem programów. Mimo początkowo przyjętej polityki akredytowania wyłącznie szkół przy uniwersytetach, Stowarzyszenie zdecydowało się już na początku lat sześćdziesiątych na akredytację kursów przy instytucjach technicznych. Gdy po 1966 r. zaczęto

tworzyć CAE, w których powstawały szkoły bibliotekarskie, ich absolwenci w celu potwierdzenia statusu zawodowego musieli zdawać egzaminy rejestracyjne. Stowarzyszenie po analizie sytuacji zdecydowało się w 1968 r. uznać dwa typy programów: oferowane przez uniwersytety oraz przez instytucje techniczne i CAE.

Kształcenie techników bibliotecznych

Choć rola wyszkolonego personelu pomocniczego odciążającego bibliotekarzy profesjonalnych od prac technicznych nigdy nie była kwestionowana, pierwszy kurs dla techników bibliotecznych w Australii został zorganizowany dopiero w 1970 r. Obecnie w całej Australii jest 16 kursów dla techników bibliotecznych. Prowadzone są one w szkołach kształcenia i doskonalenia zawodowego (Technical and Further Education Colleges — College TAFE). Duża liczba kursów świadczy o akceptacji ich absolwentów w środowisku bibliotekarskim.

Warunkiem przyjęcia na kurs jest ukończenie 10-11 klas szkoły, niekiedy przeprowadzane są wywiady, które mają pomóc w określeniu predyspozycji kandydatów. Nauka trwa dwa do czterech lat i zwykle łączona jest z pracą w bibliotece.

Celem kursów jest przygotowanie słuchaczy do pełnienia określonych, wyuczonych funkcji i nie mają one stanowić wstępnego etapu kształcenia bibliotekarzy profesjonalnych, choć absolwenci winni mieć możliwość kontynuowania nauki.

Programy kursów obejmują:

- przedmioty praktyczne (m.in. wykorzystywanie sprzętu audiowizualnego, przetwarzanie danych);
- przedmioty ogólne (m.in. język angielski, umiejętność porozumiewania się, nauki o społeczeństwie);
- procedury i techniki biblioteczne (m.in. poszukiwania bibliograficzne, katalogowanie, wypożyczanie).

Kształcenie ustawiczne

Konieczność stałego uaktualniania i poszerzania wiedzy zawodowej została uznana przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Australijskich, które w 1969 r. utworzyło Komitet ds. Kształcenia Ustawicznego. Do zadań Komitetu należy: rozpoznawanie potrzeb, organizacja i koordynacja programów oraz kontakty ze szkołami i innymi placówkami prowadzącymi tego rodzaju kursy, np. z wydziałami oświaty władz stanowych. Stowarzyszenie zaleca pracodawcom, aby zapewnili kształcącym się pracownikom czas i warunki.

Zagadnienie form kształcenia ustawicznego nabiera szczególnej wagi w odniesieniu do bibliotekarzy spoza głównych miast i z terenów wiejskich. Formy tradycyjne to organizowanie tzw. warsztatów i seminariów, ale ostatnio wprowadzono również inną formę. Są to kursy opracowane przez Komitet ds. Kształcenia Ustawicznego, a następnie oferowane i powtarzane w różnych rejonach kraju. Tematyka przeprowadzanych kursów jest bardzo szeroka i dotyczy nie tylko bibliotekarstwa (oferowany jest m.in. kurs nt. organizacji czasu pracy). Od 1984 r. oddziały Stowarzyszenia, szkoły bibliotekarskie oraz inne organizacje same wysuwają propozycje kursów, które są następnie analizowane przez komitet. Znacznie mniej spopularyzowane są formy kształcenia indywidualnego, od kursów korespondencyj-

nych do szkolenia za pomocą komputerów i wykorzystawania pakietów programowych w postaci drukowanej i audiowizualnej. Pakiety oferowane są nie tylko przez szkoły bibliotekarskie, ale również przez agencje komercyjne.

Kształcenie ustawiczne daje szansę zdobycia kwalifikacji bibliotekarskich osobom z innym przygotowaniem zawodowym, bibliotekarzom natomiast stwarza możliwości odświeżenia i pogłębienia posiadanej wiedzy oraz umożliwia kształcenie specjalizacyjne, np. w zakresie bibliotekarstwa prawniczego, medycznego czy dziecięcego. Dalszy jego rozwój zależy od ścisłej współpracy między stowarzyszeniami, szkołami i pracodawcami, počawszy od identyfikacji bieżących i przyszłych potrzeb w tym zakresie, a kończąc na ich zapokajaniu.

JANISŁAW OSIĘGŁOWSKI

Czechosłowacko-polskie seminarium nt. „Ochrona zbiorów bibliotecznych. Państwowa Biblioteka Naukowa (Statni Véddeckà Knihovna)” Brno 17-18 maja 1989 roku

Dwudniowe seminarium zorganizowane zostało w dniach 17-18 maja 1989 r. z inicjatywy Państwowej Biblioteki Naukowej (SVK) w Brnie oraz Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu. Ujęto je w programie szerokiej imprezy kulturalnej „Dni Poznania w Brnie”. Obradom towarzyszyła wystawa pt. *Restauracja książki w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu* oraz wycieczki do historycznych bibliotek Brna i do bibliotek składowych SVK, tzw. depozytariów.

Seminarium otworzył dr Jaromir **Kubiček**, dyrektor SVK w Brnie. Wskazał na wzrastającą w ostatnich latach potrzebę zdecydowanych działań w zakresie ochrony książki bibliotecznej, zwracając przy tym uwagę na źródła tej wyraźnie rysującej się tendencji oraz naszkicował potrzeby, jakie wobec konserwatorów i restauratorów książki wysuwają służby biblioteczne. Próba wyjścia naprzeciwko tym oczekiwaniom miało być zorganizowane w Brnie seminarium.

Mirko **Velinský** ze Statni Knihovna ČSR w Pradze zarysował aktualnie kryształizujące się tendencje w zakresie ochrony książki w českich bibliotekach. Ilustrując koncepcję ochrony książki bibliotecznej w różnych regionach Czech wyszedł z założenia, że początków nowoczesnego traktowania tego problemu przez českich bibliotekarzy szukać wypada w latach pięćdziesiątych obecnego stulecia. Rozważania nad tendencjami rozwojowymi podsumował stwierdzając, że od początku lat osiemdziesiątych

następuje wyraźne odejście od traktowania ochrony, konserwacji i restauracji pojedynczego egzemplarza książki na rzecz „ochrony knihovnich fondu”, gdzie w tym samym kontekście książkę pojędynczą traktuje się jako integralną część zbioru bibliotecznego. Następnie M. Velinský dokonał zestawienia przyczyn, jakie złożyły się na dość znaczne, jego zdaniem, zapóźnienie czeskiej konserwacji w stosunku do aktualnie osiągniętego stopnia rozwoju tej dziedziny w Europie. Złożyły się na to kiopoty materiałowe, brak niezbędnego sprzętu, niemożność pełnego kształcenia restauratorów, wreszcie brak niezbędnych środków finansowych. Szukając dróg wyjścia z tej sytuacji wskazał na konieczność zainteresowania kwestią ochrony książki odpowiednich gałęzi przemysłu Czechosłowacji. Wskazał na potrzebę masowej produkcji wysokiej jakości papieru do druku oraz papierów do celów introligatorskich i restauracyjnych. Referat M. Velinskiego zamknęły rozważania nad nierozpatrywanym dotąd, a chyba nawet niezauważanym, ale niezwykle ważnym i warunkującym rozwój konserwacji i restauracji problemem społecznego uznania dla działań związanych z ochroną zbiorów bibliecznych.

Nieco inaczej ujął tą samą problematykę Vladimir Bykovsky, kierownik Działu Zbiorów Specjalnych w Bibliotece Maticе Slovenskej w Martin, rozpatrując ją zarówno z punktu widzenia potrzeb biblioteki, którą sam reprezentował, jak również potrzeb bibliotek całej Słowacji. Na czoło wysunął dość istotny problem: gdzie, kto, za co oraz czym ma restaurować książki, nakreślając przy tym trudności, przed jakimi staje słowacka restauracja, i scharakteryzował najistotniejsze przyczyny, które uwarunkowały aktualną sytuację. Wymieniając braki, takie jak niedofinansowanie oraz chroniczny niedobór materiałów, skupił uwagę na niewłaściwym zrozumieniu potrzeby kształcenia restauratorów oraz na niezbędności przygotowania programu tego kształcenia tak, by pozostał on w ścisłym związku z zapotrzebowaniem na usługi restauratorskie w czeskosłowackim bibliotekarstwie.

Wracając na grunt własnej biblioteki V. Bykovsky zestawił stosowane w Maticе Slovenskej czynności restauratorsko-konserwacyjne, wśród których wymienił jako główne działania dezynfekcyjne i dezynsekcyjne, a ponadto stosowanie materiałów o prawidłowym wskaźniku pH (kwasowości) i wreszcie ukazał metylocelulozę jako nieomal uniwersalny środek w zakresie prac restauracyjnych nad papierem.

Końcowe uwagi referatu V. Bykovskiego to ogólniejsze refleksje związane z realizacją planu ochrony zbiorów bibliecznych w Czechosłowacji. Ten centralnie kierowany plan zamyka się w kręgu takich działań, jak dezynfekcja, dezynsekcja oraz uzupełnianie ubytków wraz ze wzmocnieniem papieru, a jego realizacja uzależniona jest od centralnych dotacji finansowych.

Teoretyczne rozważania nad problemami restauracji okładzin książki bibliecznej stanowiły przedmiot wystąpienia Janisława Osieglowskiiego reprezentującego Bibliotekę Uniwersytecką w Poznaniu. Spostrzeżenia dokonane w Bibliotece Księcia Augusta w Wolfenbüttel, gdzie zgodnie z programem restauracji tegoż księgozbioru, przygotowanym przez E. Kästnera, od kilku dziesięcioleci realizuje się prace restauracyjne m. in. okładzin książkowych, stanowiły punkt wyjścia referatu. Ta wieloletnia praktyka realizowana w Wolfenbüttel wykazała, że wypracowany został „model stylowy” okładziny bibliecznej, nawiązujący do najciekawszych tradycji tegoż księgozbioru, i stąd tylko dla niego charakterystyczny, nie znajdujący nigdzie naśladownictwa. Wynikiem tych spostrzeżeń było wykazanie istnienia szeregu gotowych już rozwiązań oraz procesu krystalizacji pewnych nadrzędnych zasad działania w tym kierunku, które pomimo stosowania ich w codziennej praktyce restauracyjnej dotąd nie znalazły należnego im zdefiniowania. Ale jednocześnie w tym modelu znalazła zastosowanie zasada współlistnienia okładzin typowych dla tych księgozbiorów, które jako całość wpłynęły w różnym czasie do tejsze biblioteki wraz ze swą gotową, również przez tradycję ukształtowaną, okładziną.

Te same zasady próbuje autor wystąpienia przenieść na teren Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu. Wykazuje istnienie dobrej tradycji oprawy bibliecznej, sięgającej początków obecnego stulecia, i rozwijanej aż do początków lat pięćdziesiątych. Wyprowadzenie z niej współczesnej, trwałej i funkcjonalnej oprawy, a przy tym charakterystycznej wyłącznie dla tego księgozbioru, nie powinno stanowić większego problemu technicznego i organizacyjnego. Ponadto rysują się możliwości pogodzenia tego mocno ugruntowanego stylu z tymi typami okładzin, które jako kompletny zbiór wpłynęły do zasobów Biblioteki Uniwersyteckiej, a dotyczy to głównie zbiorów podworskich, klasztornych, szkolnych oraz prywatnych, czy wreszcie bardzo specyficznych jak masonica i iudaica.

Zagadnienie restauracji opraw biblio-

tecnych zostało przedstawione jako propozycja do dyskusji i to zarówno na szerszym forum świata bibliotekarskiego jak też i samej biblioteki Uniwersyteckiej. Nie oznacza to, by propozycja ta miała być mechanicznie narzucona praktyce warsztatowej restauratora. Wymaga ona studiów tegumenistycznych nad własnymi oprawami oraz księgozbiórów nabytych i dopiero po takiej weryfikacji z bibliotekarzami reprezentującymi wszystkie działy księgozbioru mogłyby znaleźć trwałe miejsce w działaniu konserwatorsko-restauracyjnym.

W drugim dniu seminarium mniej było rozważań teoretycznych, a wystąpienia referentów stanowiły raczej okazję do wymiany doświadczeń w zakresie zagadnień techniki restauracji książki bibliotecznej. Przedstawiciele Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu zaprezentowali techniki restauracyjne wybrane spośród stosowanych w Pracowni Konserwacji Książki. **A. Zaremba** wygłosił referat na temat stosowania techniki dzielenia restaurowanego papieru. **R. Dykczak** zapoznała uczestników seminarium z metodą bielenia papieru a **J. Osiegiłowski** z techniką natłuszczania zabytkowych opraw skórzanych.

Obszerny referat wygłosił **Michał Durivič** ze Statni Knihovna w Pradze, w którym zaprezentował metody, techniki i środki działań konserwatorsko-restauracyjnych z punktu widzenia ich przydatności w praktyce działania pracowni restauracji książki. Kryterium wartościowania stanowił stopień przydatności do wykonywania zabiegów restauracyjno-konserwatorskich nad książką indywidualną jak i nad księgozbiorem, trwałość wykonywanych czynności i wreszcie ich ocena w świetle najnowszych badań. Duży nacisk został położony na omówienie techniki i środków zabezpieczenia zbiorów bibliotecznych, a problem ten stał się okazją do scharakteryzowania niektórych przyczyn niszczenia, szczególnie mechanicznych oraz chemicznych. W wystąpieniu **M. Durowiča**, które znakomicie naświetliło aktualny stan czeskosłowackiej myśli teoretycznej z zakresu konserwacji i restauracji książki, raziło nieco częste opieranie się na wielkich autorytetach w uzasadnianiu słuszności stosowania takich, a nie innych zabiegów. Czyz osiągnięcia owych autorytetów nie były weryfikowane w czeskosłowackich warsztatach restauracji i konserwacji książki? Referent zakończył swe wystąpienie optymistycznymi perspektywami, jakich należy oczekiwać po mechanizacji wielu czynności z zakresu ochrony zbiorów bibliotecznych.

Niespodziewanie duże zainteresowa-

nie wzbudził referat **Very Jelinkovej** pt. „Ochrona księgozbioru w Państwowej Bibliotece Naukowej w Brnie”. Referowana problematykę ujęła w dość niekonwencjonalny sposób. Na plan pierwszy wysunęła cele, którym służyć ma księgozbiór i na tym tle zarysowała zagrożenia wynikające z magazynowania i udostępniania zbiorów. Przedstawiła także zagadnienia, jak ilość czytelników i rozmiary czytelnictwa, regulamin udostępnień jako prawny środek ochrony księgozbioru, konkretne cyfrowe zestawienia zniszczeń i zagubień, sposób regulacji tych ubytków, sankcje prawno-administracyjne, dostęp do kserografu jako środek zaradczy, funkcja Oddziału Ochrony i Skontrum Księgozbioru w zakresie ochrony zbioru bibliotecznego. W dalszej części **V. Jelinkova** omówiła warunki przechowywania, zadania konserwatora i wreszcie wymieniła najważniejsze zabiegi restauracyjno-konserwatorskie wykonane przez własnych konserwatorów. Ten interesujący referat zakończyła rozważaniami nad perspektywami poprawy zabezpieczenia zbiorów Biblioteki, jakie rysują się dzięki pozyskaniu magazynów składowych, tzw. depozytariów, w okolicach Brna.

Drugi dzień seminarium zakończyła prezentacja prac restauracyjnych **Karela Kvasnički**, konserwatora Państwowej Biblioteki Naukowej w Brnie. Zaprezentowane zostały m.in. techniki naprawy złamanej deski okładziny drewnianej, wzmacnianie papieru poprzez naklejanie cienkiej tkaniny, uzupełnianie ubytków przez doklejanie na styk, a także przy pomocy masy papierowej oraz bielenie papieru. Ciekawie przedstawione zostały wykonywane we własnym warsztacie kolorowane papiery do okładzin i wyklejek oraz zakres wykorzystania nowego syntetycznego materiału do laminacji o nazwie „Viutex”. Materiał ten strukturą swą jest nieco podobny do cienkiej bibułki japońskiej, niestety, estetyką dość znacznie jej ustępuje. W demonstrowanych pracach restauratorskich uderza daleko, a może nawet zbyt daleko posunięta oszczędność materiałów, np. skóry i pergaminu w pokryciu okładzin.

Seminarium towarzyszyła wystawa pt. „Restauracja książki w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu” przygotowana wg scenariusza opracowanego przez **R. Dykczak** i **J. Osiegiłowskiego**. Usytuowana w westybulu Państwowej Biblioteki Naukowej w Brnie prezentowała pracownię konserwatorską Biblioteki Uniwersyteckiej, jej wyposażenie, możliwości działania, stosowane techniki i wreszcie jej dorobek. Cieszyła się dużym powodzeniem nie tylko uczestników

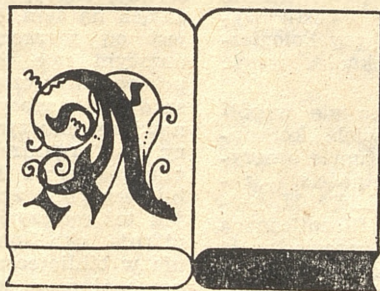
seminarium, lecz także czytelników Biblioteki, jak również gości zachęconych do zwiedzania komunikatami radiowymi i prasowymi.

Uczestnicy czechosłowacko-polskiego seminarium zapoznali się z historycznymi zbiorami Brna oraz z budową bardzo ważnego dla dalszego rozwoju brneńskiej biblioteki naukowej depozytariusza usytuowanego w dawnym zamku w Dolni Kounici, 25 km do Brna, przewidzianego na 1,5 miliona tomów, gdzie składowane będą te partie księgozbioru, które rzadko są wykorzystywane przez czytelników. Spotkanie zakończyła projekcja filmu krótkometrażowego poświęconego restauracji najcenniejszych zabytków piśmiennictwa Czechosłowacji.

Seminarium stało się okazją do zaprezentowania aktualnego stanu w zakresie ochrony księgozbiorów bibliotecznych w obu krajach, przyniosło wiele nowych i istotnych informacji z zakresu praktyki restauracyjno-konserwatorskiej, wskazało wreszcie wszystkie bliźki i cienie, jakie ujawniają się obecnie

na tym polu działalności bibliotekarskiej. Wśród najistotniejszych bolączek odczuwanych szczególnie przez biblioteki wymieniono nie tylko brak wykwalifikowanych restauratorów, ale także i koncepcji ich kształcenia.

Ważnym osiągnięciem seminarium jest sprecyzowanie bibliotekarskich oczekiwań odnośnie tych zagadnień, które dotąd określano terminami konserwacja czy restauracja książki. Wspominał o tym w swym wystąpieniu M. Velinsky, stwierdzając, że od początku lat osiemdziesiątych następuje wyraźne odejście od traktowania tej problematyki w odniesieniu do pojedynczej książki, a rozpatrywanie jej jako całości większego zbioru. Takie ujęcie wymaga jednak podjęcia szerszych, systematycznych i planowych studiów, na co uwagę zwrócili również inni referenci, m.in. J. Kubicek, J. Osieglowski, V. Jelinkova. Problem ten w takim ujęciu znalazł swe trafne sformułowanie w tytule seminarium: **Ochrona zbiorów bibliotecznych.**

JÓZEF SZOCKI

BIBLIOTEKA SZKOLNA W PROCESIE WYCHOWANIA

Bibliotekarz szkolny, jako nauczyciel wraz ze swą księżnicą uczestniczy w procesie wychowawczym, podejmowanym przez szkołę. Prowadzi pracę wychowawczą, współpracując z gronem pedagogów, nad którą warto się zastanowić. Jej analizę przeprowadza się zwykle w kategorii roli, jaką spełnia bibliotekarz w procesie nauki szkolnej i zwy-

kle sprowadza się jego działalność do aspektów instrumentalnych (praca pedagogiczna z czytelnikami: udostępnianie zbiorów, udzielanie informacji itp.; prace organizacyjne, współpraca z uczniami, rodzicami itp.)¹ co rzecz zrozumiała, budzić może wiele wątpliwości. Nie pamięta się, że o istocie wychowania decyduje przede wszystkim osobo-

twórczy wpływ pedagoga, a jest nim niewątpliwie bibliotekarz szkolny, w jego kontaktach z uczniami-czytelnikami. Innymi słowy, pedagog oddziałuje na swych wychowanków nie tylko przez działalność, jaką podejmuje w stosunku do nich, lecz przede wszystkim przez to, kim jest on jako nauczyciel, bibliotekarz i człowiek.² Nie trzeba nikogo przekonywać, że bibliotekarz, który sam nie czyta, nie odznacza się wysoką kulturą czytelniczą, nie posiada zainteresowań czytelnicznych, nie może rozwijać czytelnictwa uczniów.

Pojęcie roli w socjologii traktowane jest jako względnie stały i wewnętrznie spójny system zachowań³; raz wiąże się ją ze strukturą społeczną (np. kierownik szkoły, członek rady pedagogicznej itp.), kiedy indziej z rozwojem osobowości. Szczególnie godna uwagi jest ta druga koncepcja, choćby ze względu na to, co napisaliśmy o osobotwórczym wpływie pedagoga na uczniów. Według niej rola to komponent kulturalnego wyposażenia jednostki.⁴ Rzecz zrozumiała, że tak ją traktując, musimy pamiętać o całej problematyce osobowości, która nie sprowadza się do pojęcia roli, ponadto nie możemy w trakcie wychowania bagatelizować kwestii wyboru określonej koncepcji psychologicznej i filozoficznej człowieka. A tychże jest wiele.

Według J. Kozielskiego we współczesnej psychologii jest wiele koncepcji osobowości; tylko na gruncie amerykańskim występuje piętnaście „zasadniczych teorii osobowości.”⁵ M. Gogacz wymienia dziewięć filozoficznych koncepcji człowieka, które sprowadza do trzech podstawowych: podmiotowej, ewolucjonistycznej i przyrodniczej.⁶ Zresztą problem osobowości należy do centralnych w psychologii i filozofii, jest w gruncie rzeczy pytaniem o wartość życia ludzkiego i możliwości wpływu człowieka na własny los. Spór o niego jest sporem o stosunek człowieka do własnego życia. Nie można więc się dziwić, że wybór określonej koncepcji psychologicznej i filozoficznej osobowości narzuca kierunek postępowania w trakcie wychowania.

Jeżeli uświadomimy sobie, że we współczesnej filozofii akcentuje się powszechnie podmiotowe ujmowanie człowieka jako osoby⁷, zaś w psychologii, zwłaszcza humanistycznej, dominuje przekonanie o niezależności i niepowtarzalności osobowości, o nieustannym jej dążeniu do rozwoju⁸, staje się zrozumiałe, że właśnie te koncepcje znajdują się u podstaw wychowania podejmowanego przez nauczycieli bibliotekarzy. Z tego wypływają takie zasady jego po-

stępowania, jak: 1) życzliwości i partnerstwa w stosunku do uczniów-czytelników, 2) świadomego ich udziału w zajęciach bibliotecznych i aktywności czytelniczej, 3) podmiotowego ich traktowania, 4) indywidualnej pracy (zwłaszcza z uczniami słabymi i zdolnymi), 5) zgodności treści z ich zainteresowaniami i potrzebami, kształtowania już istniejących oraz budzenia i rozwijania wyższych aspiracji.

Sytuację nauczyciela bibliotekarza określają z jednej strony ramy instytucjonalne macierzystej szkoły i biblioteki, w której jest on zatrudniony; charakteryzują ją następujące właściwości: 1) określony status biblioteki szkolnej w całej strukturze szkoły — interdyscyplinarna pracownia szkolna, szkolny ośrodek informacji, 2) spełnianie przez nią wielości celów: dydaktycznego, wychowawczego, opiekuńczego, kulturalnego, terapeutycznego, rozrywkowego, 3) określona forma działania samej biblioteki szkolnej — pełnienie funkcji pedagogicznych przez książkę, czasopismo, dokument audiowizualny, informację itp. Z drugiej zaś strony na jego sytuację oddziałuje też status zawodowy, który cechuje się: 1) wielofunkcyjnością, polegającą na tym, że będąc bibliotekarzem jest on zarazem nauczycielem, wykonującym swe zadania jako nauczyciel, pełnoprawny członek rady pedagogicznej szkoły, 2) specyficzną organizacją stanowiska nauczyciela bibliotekarza, który jest organizatorem pracy z książką, czasopismem i innymi dokumentami bibliotecznymi zarówno wśród uczniów jak też nauczycieli. Te okoliczności implikują określone koncepcje wychowania w bibliotece: instytucjonalną i interpersonalną — ściśle ze sobą powiązane i na siebie zachodzące.

Biblioteka szkolna jako instytucja kulturalna przez wypożyczanie książek podających wzory postępowania (idzie tu szczególnie o literaturę piękną) i głęboko przeżywaną w trakcie czytania oraz kształtowanie zainteresowań czytelnicznych oddziałuje na wychowawco na uczniów. W czynnym odnoszeniu się do dzieła sztuki, jakim jest każdy utwór literacki, przejawia się ich postawa wobec niego, rozumiana jako skłonność do kontaktowania się z owym dziełem, wartościami, jakie ono preferuje.⁹

Więc osobowa między nauczycielem bibliotekarzem a uczniem jako czytelnikiem, ciągłe praktykowanie w pracy księżnicy szkolnej (koło miłośników książki, w którym osobisty kontakt bibliotekarza z czytelnikiem jest stały, osobiste przez niego wypożyczanie książek, udzielanie informacji itp.), ma to do siebie, że odwołuje się do wzajem-

ności. Obie strony nawzajem uczą się. Nauczyciel bibliotekarz poznaje swych podopiecznych, ich zainteresowania czytelnicze, uczy się od nich, jak z nimi postępować, jak współżyć, uczeń zaś dowiaduje się tego wszystkiego, czego od niego wymaga się. Jest to istotne założenie wychowania podejmowanego przez bibliotekę szkolną.

Mówiąc o wychowawczym wpływie nauczyciela bibliotekarza, ciągle pamięta się w codziennej praktyce księżnicy szkolnej o jedności wychowania, kształcenia (prowadzone są przez niego lekcje z przysposobienia czytelniczego i informacyjnego) i opieki (zwłaszcza wobec jednostek zdolnych i słabych). Wychowanie w stosunku do uczniów szkół podstawowych polega głównie na pomocy i wspieraniu w czytaniu książek, służeńiu poradą, informacją, osobistym przykładem w zachowaniu, zaś szkół średnich także na kształtowaniu osobowości i wprowadzaniu w świat wartości. Mamy więc tutaj do czynienia zarówno z elementami wychowania w ujęciu genetycznym (gdy wychowanie dotyczy rozwoju jednostki)¹⁰, jak też w ujęciu procesualnym (kiedy wychowanie traktuje się jako samoistny akt wychowawczy).¹¹

Kształtowanie osobowości traktuje się przez nauczyciela bibliotekarza jako dążenie przez czytelnictwo do zdobywania dojrzałości emocjonalnej i intelektualnej, czyli do integracji osobowości ucznia, socjalizacji, czyli wrastania w społeczeństwo, do akceptacji powinności społecznych i moralnych wobec siebie i otoczenia. Nabiera ono większej intensywności, gdy stawia się wychowancom zadania, formułuje przed nimi wartości. Temu służy obarczanie czytelników przez bibliotekarza różnymi zadaniami, głównie coraz ambitniejszym czytaniem cennych pozycji. B. Nawroczyński akcentował słusznie: „Nic tak się nie przyczynia do uformowania się naszej własnej osobowości, jak oddanie się w służbę wartościom, które nas przetrastają”.¹²

Oddziaływanie wychowawcze na ucznia nie może nie mieć granic. W szczególności w warunkach więzi interpersonalnych granice między ingerencją wychowawczą nauczyciela bibliotekarza, a tym, co prezentuje osobowość ucznia-czytelnika, muszą być określone. Manifestuje to bardzo wyraźnie w stosunku do wszystkich pedagogów S. Hessen, pisząc: „Wychowanie wymaga przede wszystkim osobistego i wolnego udziału wychowanka w duchowych wartościach i dlatego nie może istnieć bez swobodnego wysiłku osobistego samego wychowanka”. Dodaje jeszcze, że o istocie wychowania decyduje „samowychowanie się jednostki ludzkiej do tego, by stać się autonomiczną osobowością”.¹³ Zwłaszcza, że samowychowanie drogą czytania angażuje wysiłek osobisty wychowanka, wyzwala jego chęć do współpracy z biblioteką, jest procesem zmierzającym do przemian w jego osobowości, dotyczy uczuć moralnych, wrażliwości, woli i charakteru.¹⁴

Eksponując tutaj osobotwórczy wpływ nauczyciela bibliotekarza na ucznia-czytelnika trzeba pamiętać, iż nie we wszystkich bibliotekach szkolnych spotykamy pracowników o wysokich walorach fachowych. Około 20% zmienia co roku pracę (fluktuacja kadr jest zmurą tych placówek)¹⁵, ponadto około jedna trzecia nie posiada kwalifikacji bibliotekarskich, warunki lokalowe i materialne większości bibliotek są wprost złe¹⁶ — wszystko to nie sprzyja, rozwijaniu w pełni ich działalności wychowawczej. W wielu bibliotekach nie podejmuje się samokształcenia, zwłaszcza samowychowania uczniów. Trudno się temu dziwić, gdy się uświadomi, że samorządność uczniowska w naszych szkołach ciągle czeka na rozwinięcie. Niemniej, biorąc pod uwagę całą sieć bibliotek szkolnych, trzeba tutaj wyraźnie stwierdzić, że występują w nich te tendencje w wychowaniu, o jakich tutaj piszemy.

Przypisy

¹ W „Programie pracy biblioteki szkolnej” (Załącznik do Zarządzenia Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 13 maja 1983 r. nr OP41-630-6/83 — Dz. Urz. 1983 nr 5 poz. 31) zaliczono do obowiązków nauczyciela bibliotekarza:

- pracę biblioteczną z czytelnikami: udostępnianie zbiorów, udzielanie informacji, rozmowy z czytelnikami o książkach, poradnictwo w wyborach czytelniczych...
- prace organizacyjne: gromadzenie zbiorów, ewidencję zbiorów...
- współpracę z rodzicami i instytucjami wychowania równoległego...

² R. Lévéque, F. Best: *Filozofia edukacji*. W: *Rozprawy o wychowaniu*. T. 1. *Filozoficzne, psychologiczne i socjologiczne aspekty wychowania*. Red. M. Debesse, G. Mialaret. Warszawa 1988, s. 26. Cyt. za: B. Chmielowski: *Nauczyciel akademicki w roli wychowawcy*. „Chowanna” 1988 z. 4, s. 375, 384.

³ J. Szczepański: *Elementarne pojęcia socjologii*. Warszawa 1972, s. 130.

⁴ B. Bromberk: *Role społeczne nauczyciela*. Poznań 1973, s. 16.

⁵ J. Koziński: *Koncepcja transgresyjna człowieka*. Warszawa 1987, s. 354.

⁶ M. Gogacz: *Człowiek i jego relacje*. Materiały do filozofii człowieka. Warszawa 1985, s. 64-73.

⁷ Np. A. Rodziński: *Osoba i kultura*. Warszawa 1985.

⁸ J. K. Man, H. Otto: *Potencjał człowieka*. W: *Psychologia w działaniu*. Red. K. Jankowski. Warszawa 1987 i cytowana wyżej praca J. Kozińskiego.

⁹ M. Gołaszewska (*Odbiorca sztuki jako krytyk*. Kraków 1967 s. 66-120) wymienia następujące postawy wobec sztuki ze względu na wrażliwość psychiczną odbiorców: a) osobowościowe, przejawiające się w określonych zamiłowaniach, b) okresowe, wyznaczone przez określone czynniki (przebywanie w szkole, sprawowanie funkcji itp.), c) programowe, zajmowane przez człowieka świadomie z uwagi na chęć zrealizowania określonych zadań i celów, d) sytuacyjne, dyktowane przez okoliczności. Ze względu na częstotliwość kontaktu odbiorcy z dziełem sztuki i także ze względu na to, czy ów kontakt jest zaplanowany, świadomy czy przypadkowy, wszechstronny i głęboki, wreszcie ze względu na przygotowanie i wiedzę odbiorcy dzieli autorka postawy na: a) „naiwne”, odznaczające się zwykle rzadkim i na ogół przypadkowym obcowaniem z dziełem, b) „nieautentyczne”, wtórne, c) krytyczne, o częstych kontaktach ze sztuką i d) miłośnicze. I wreszcie z uwagi na rodzaj obiektu postawy (rzecz, proces, zdarzenie itp.) wyszczególnia postawy: a) postawę przeżyciową, przejawiającą się w oczekiwaniu na doznania określonych przeżyć w trakcie kontaktu ze sztuką, b) postawę przedmiotową, dotyczącą określonych dzieł i ich właściwości, c) postawę działaniową, nakierunkowaną na samą czynność kontaktowania się z dziełem. Uzupełnia autorka ten rejestr jeszcze podziałem postaw z uwagi na rodzaj spotęgowanej zdolności do dostrzegania i odbioru określonych cech przedmiotów, czy też samych przedmiotów na następujące: a) postawę poznawczo-teoretyczną, której efektem jest uzyskanie wyniku poznawczego, b) postawę praktyczną, prowadzącą do wyzyskania przedmiotu odbioru do wykonania określonych działań, c) postawę etyczną, nakierunkowaną na ocenę wartości danego postępowania, wreszcie d) postawę estetyczną, zajmowaną wobec struktury artystycznej dzieła.

¹⁰ Zob. S. Kunowski: *Podstawy współczesnej pedagogiki*, Łódź 1981, s. 216, 278 i in.

¹¹ Zob. B. Chmielowski: op. cit., s. 374, tenże: *Kulturotwórcza rola nauczyciela*. „Chowanna” 1987 z. 3, s. 250, A. Kaleta: *Jakość życia jako kategoria socjologii humanistycznej*. W: *Socjologia wychowania*. Red. Z. Kwieciński. T. 5. Toruń 1982.

¹² B. Nawroczyński: *Zycie duchowe. Zarys filozofii kultury*. Kraków 1947, s. 97.

¹³ S. Hossen: *Pogląd na świat a pedagogika*. „Kultura i Wychowanie” 1933-34, s. 131.

¹⁴ Zob. F. Urbańczyk: *Dydaktyka dorosłych*. Wyd. 2 rozsz. Wrocław 1973, s. 451-453.

¹⁵ J. Szocki: *Kształcenie i doskonalenie nauczycieli bibliotekarzy*. „Oświata i Wychowanie” 1986 nr 33, s. 30-33.

¹⁶ J. Szocki: *Standardy bibliotek szkolnych*. „Polonistyka” 1984 nr 7, s. 442-443.

KRAJOWY ZJAZD DELEGATÓW STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH

Krajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich odbył się w Sobieszewie w województwie gdańskim w dniach 15-17 maja 1989 roku.

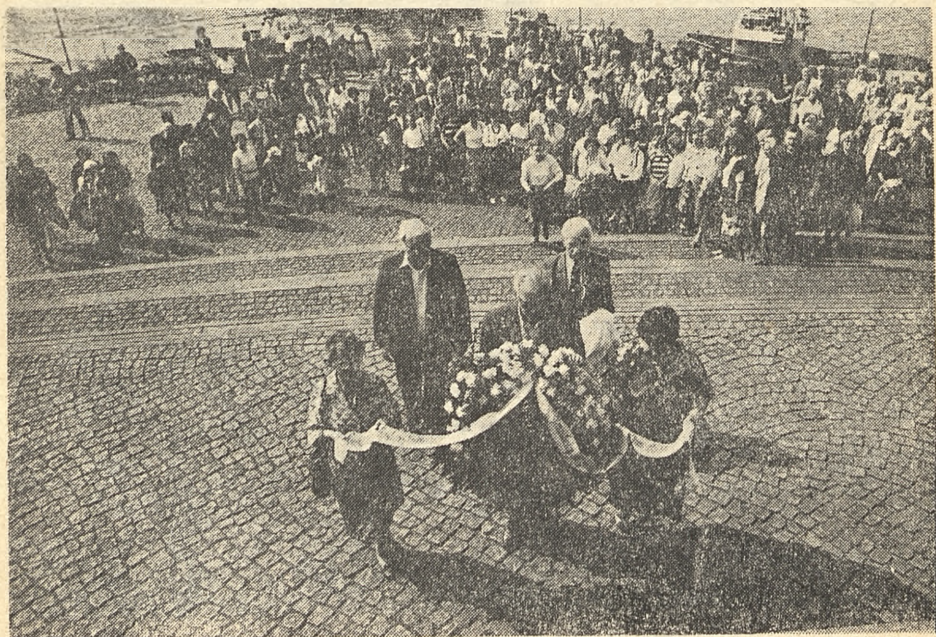
W zjeździe wzięli udział delegaci ze wszystkich okręgów SBP w Polsce, członkowie ustępującego Zarządu Głównego, honorowi członkowie Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Hans Peter Geh — Prezydent Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich, Kazimierz Molek — Wiceminister Kultury i Sztuki, przedstawiciele władz wojewódzkich Gdańska. Zjazd miał charakter sprawozdawczo-wyborczy. Na zjeździe opracowano i uchwalono nowy program Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich na lata 1989-1993 oraz wybrano nowe władze Stowarzyszenia: Zarząd Główny w liczbie 25 osób, Główną Komisję Rewizyjną, Przewodniczącego Zarządu Głównego i Główny Sąd Koleżeński.

Otwarcie Zjazdu Delegatów SBP w Sobieszewie
przez przewodniczącego dr. Stefana Kubowca

Uczestnicy Zjazdu Delegatów SBP w sali obrad. Trzeci od lewej Hans Peter Geh — Prezydent Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich, czwarty — nowo wybrany Przewodniczący Zarządu Głównego SBP dr Stanisław Czajka, pierwszy od prawej ustępujący Przewodniczący Zarządu Głównego SBP dr Stefan Kubow

Składanie wieńca pod Pomnikiem Westerplatte przez uczestników Krajowego Zjazdu Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

WYKAZ WŁADZ ZARZĄDU GŁÓWNEGO SEP

Stanisław Czajka — przewodniczący
dyrektor Biblioteki Narodowej
tel. służbowy — 22-35-41
adres służbowy — Biblioteka Narodowa,
00-973 Warszawa, ul. Hankiewicza 1

Józef Lewicki — I wiceprzewodniczący
dyrektor Centrum Ustawicznego Kształ-
cenia Bibliotek
tel. służbowy — 38-48-74
adres służbowy — CUKB, 01-003 War-
szawa, al. Gen. Świerczewskiego 90

Zofia Płatkiewicz — wiceprzewodnicząca
wicedyrektor WBP w Poznaniu
tel. służbowy — 432-11
adres służbowy — WBP, 60-813 Poznań,
ul. Zwierzyniecka 15

Jan Wołosz — wiceprzewodniczący
sekretarz naukowy Biblioteki Narodowej
tel. służbowy — 25-72-41 w. 250
adres służbowy — Biblioteka Narodowa,
00-973 Warszawa, ul. Hankiewicza 1

Jan Waluszewski — sekretarz generalny
dyrektor Biblioteki Głównej Politechni-
ki Świętokrzyskiej
tel. służbowy — 24-406, 24-487
adres służbowy — Biblioteka Główna
Politechniki Świętokrzyskiej, 25-314
Kielce, ul. Tysiąclecia P. P. 3

Dariusz Kuźmiński — zastępca sekreta-
rza generalnego
p.o. z-cy dyrektora Głównej Biblioteki
Lekarskiej, kierownik Zakładu Nauko-
wej Informacji Medycznej
tel. służbowy — 49-75-83
adres służbowy — Główna Biblioteka
Lekarska, 00-791 Warszawa, ul. Cho-
cimska 22

Jan Marciniak — skarbnik
dyrektor WBP w Płocku
tel. służbowy — 231-17
adres służbowy — WBP, 09-400 Płock,
ul. Sienkiewicza 43

Ewa Grzesiak — zastępca skarbnika
kierownik Oddziału Głównej Biblioteki
Lekarskiej w Kaliszu
tel. służbowy — 738-26
adres służbowy — Główna Biblioteka
Lekarska, Oddział w Kaliszu, 62-800
Kalisz, ul. Poznańska 50, Hotel Pie-
lęgniarek

CZŁONKOWIE ZG

Stanisław Badoń
dyrektor Biblioteki Głównej Politechni-
ki Poznańskiej
tel. służbowy — 31-33-68, 31-32-19
adres służbowy — Biblioteka Główna
Politechniki Poznańskiej, 60-965 Po-
znań, pl. Skłodowskiej-Curie 5

Ryszard Bania
dyrektor Oddziału Lubelskiego WBP
im. H. Łopacińskiego w Lublinie
tel. służbowy — 71-85-67
adres służbowy — WBP, 20-815 Lublin,
ul. Leśmiana 1

Juliusz Bernard
wicedyrektor WiMBP we Wrocławiu
tel. służbowy — 44-39-03, 44-22-42
adres służbowy — 50-116 Wrocław,
ul. Rynek 58

Franciszek Czajkowski
kierownik Ośrodka Instrukcyjno-Meto-
dycznego Czytelnictwa Chorych i Nie-
pełnosprawnych Wojewódzkiej Bibliote-
ki Publicznej i Książnicy Miejskiej w
Toruniu
tel. służbowy — 287-14
adres służbowy — Ośrodek Instrukcyj-
no-Metodyczny Czytelnictwa Cho-
rych i Niepełnosprawnych, 87-100
Toruń, ul. Szczytna 13

Marian Filipkowski
dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wo-
jewódzkiej w Olsztynie
tel. służbowy — 27-39-41
adres służbowy — Pedagogiczna Biblio-
teka Wojewódzka, 10-165 Olsztyn,
ul. Artyleryjska 1

Barbara Karamać
starszy kustosz dyplomowany, zastępca
kierownika Instytutu Bibliograficznego
Biblioteki Narodowej
tel. służbowy — 22-46-21 w. 145
adres służbowy — Instytut Bibliogra-
ficzny BN, 02-555 Warszawa, Al. Nie-
podległości 213

Andrzej Kempa
wicedyrektor MBP im. L. Waryńskiego
w Łodzi
tel. służbowy — 36-68-35
adres służbowy — MBP im. L. Waryń-
skiego, 90-508 Łódź, ul. Gdańska 102

Danuta Konieczna
dyrektor Biblioteki Głównej WSP w
Olsztynie
tel. służbowy — 27-50-84, 27-77-81
adres służbowy — Biblioteka Główna
WSP, 10-007 Olsztyn, ul. Szrajbera 11

Józef Kostrzewa
dyrektor WBP w Ciechanowie
tel. służbowy — 28-99
adres służbowy — WBP, 06-400 Ciecha-
now, ul. Warszawska 4

Stefan Kubów
dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersyte-
tu Wrocławskiego
tel. służbowy — 44-34-32
adres służbowy — Biblioteka Główna
Uniwersytetu Wrocławskiego, 50-076
Wrocław, ul. Szajnochy 7/10

Bogusław Lamch

dyrektor WBP w Wałbrzychu
tel. służbowy — 264-28, 237-15
adres służbowy — WBP, 58-300 Wałbrzych, ul. Rynek 9

Stanisława Mazur

z-ca dyrektora WBP w Tarnobrzegu
tel. służbowy — 22-46-58, 22-47-45
adres służbowy — WBP, 39-400 Tarnobrzeg, ul. Szeroka 15

Andrzej Sroga

dyrektor WBP w Katowicach
tel. służbowy — 516-278
adres służbowy — WBP, 40-036 Katowice, ul. Ligonja 5/7

Irena Suszko-Sobina

wicedyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu Gdańskiego
tel. służbowy — 51-52-21, 51-11-17
adres służbowy — Biblioteka Główna Uniwersytetu Gdańskiego, 81-824 Sopot, ul. Czerwonej Armii 110

Józef Szulikowski

bibliotekarz — kierownik
tel. służbowy — 122-386
adres służbowy — ZTSz „Prönit” — Biblioteka Zakładowa, 26-940 Pionki, ul. Świerczewskiego 79

Maria Wasik

kustosz dyplomowany w Bibliotece Głównej WSI w Zielonej Górze
tel. służbowy — 48-31 w. 331
adres służbowy — Biblioteka Główna WSI, 65-246 Zielona Góra, ul. Podgórna 50

Grzegorz Wierzbicki

dyrektor MBP w Ostrowiu Św.
tel. służbowy — 26-976
adres służbowy — MBP 27-400 Ostrowiec Św., ul. Waryńskiego 26

Józef Zajac

dyrektor MBP w Krakowie
tel. służbowy — 22-95-77
adres służbowy — MBP, 31-004 Kraków, ul. Franciszkańska 1

GLÓWNA KOMISJA REWIZYJNA

Przewodniczący

Bolesław Howorka

tel. służbowy — 208-923
adres służbowy — Biblioteka Główna Akademii Medycznej, 60-776 Poznań, ul. Parkowa 2

GLÓWNY SĄD KOLEŻEŃSKI

Przewodnicząca

Władysława Wasilewska

adres służbowy — Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Główny Sąd Koleżeński, 00-953 Warszawa, ul. Kopernyńskiego 5/7

PRZEWODNICZĄCY SEKCJI, KOMISJI I ZESPOŁÓW PROBLEMOWYCH ZG SBP**Sekcja Bibliotek Muzycznych****Andrzej Spóz**

tel. służbowy — 31-50-11
adres służbowy — Biblioteka i Archiwum Warszawskiego Towarzystwa Muzycznego, 00-225 Warszawa, ul. Zakroczymska 2

Sekcja Bibliotek Wojskowych**Bogdan Węcki**

tel. służbowy — 36-90-87
adres służbowy — Biblioteka Główna WAT, 00-908 Warszawa, ul. Łazurowa 221a

Sekcja Szkół Bibliotekarskich**Maria Szczuka**

tel. służbowy — 36-55-22 w. 441
adres służbowy — Biblioteka Instytutu Konstrukcji Maszyn Politechniki Łódzkiej, 90-924 Łódź, ul. Stefanowskiego 1/15

Sekcja Bibliotek Zakładowych**Józef Szulikowski**

tel. służbowy — 122-386, 124-723 w. 11-38
adres służbowy — Biblioteka Zakładowa ZTiSz „Prönit”, 26-940 Pionki, ul. Świerczewskiego 79

Sekcja Czytelniwa Chorych i Niepełnosprawnych**Franciszek Czajkowski**

tel. służbowy — 287-14
adres służbowy — Ośrodek Instrukcyjno-Metodyczny Czytelniwa Chorych i Niepełnosprawnych, 87-100 Toruń, ul. Szczytna 13

PRZEWODNICZĄCY KOMISJI ZG SBP**Komisja ds. Opracowania Rzeczowego Zbiorów****Teresa Głowacka**

tel. służbowy — 20-03-81 w. 336
adres służbowy — Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego, 00-927 Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 32

Komisja Ochrony i Konserwacji Zbiorów Stefan Kubów

tel. służbowy — 44-34-32
adres służbowy — Biblioteka Główna Uniwersytetu Wrocławskiego, 50-076 Wrocław, ul. Szajnochy 7/10

Komisja Analiz i Interwencji Płacowych Jan Waluszewski

tel. służbowy — 24-406, 24-487
adres służbowy — Biblioteka Główna Politechniki Świętokrzyskiej, 25-314 Kielce, ul. Tysiąclecia P. P. 3

Komisja ds. Zawodu Bibliotekarskiego Tadeusz Zarzębski

tel. służbowy — 25-72-41 w. 30

adres służbowy — Biblioteka Narodowa,
02-087 Warszawa, Al. Niepodległości
213

Komisja Statystyki Bibliotecznej

Andrzej Jopkiewicz

tel. służbowy — 25-03-45

adres służbowy — Centralna Biblioteka
Statystyczna, 00-925 Warszawa, Al.
Niepodległości 208

Komisja Nagród i Odnaczeń

Janina Cygańska

adres służbowy — 00-953 Warszawa,
ul. Konopczyńskiego 5/7

Komisja Współpracy z Okręgami

Andrzej Kempa

tel. służbowy — 36-68-35

adres służbowy — Miejska Biblioteka
Publiczna im. L. Waryńskiego, 90-508
Łódź, ul. Gdańska 102

Komisja Współpracy Międzynarodowej

Barbara Karamać

tel. służbowy — 22-46-21 w. 145

adres służbowy — Biblioteka Narodowa,
00-973 Warszawa, ul. Hankiewicza 1

Komisja Wydawnicza

Danuta Konieczna

tel. służbowy — 27-50-84

adres służbowy — Biblioteka WSP,
10-007 Olsztyn, ul. Szrajbera 11

Zespół ds. Bibliografii Terytorialnych

Cecylia Z. Gałczyńska

tel. służbowy — 392-01 w. 204

adres służbowy — WiMBP, 70-952 Szczecin,
ul. Podgórna 15

Polski Komitet Współpracy z IFLA

Stefan Kubów

tel. służbowy — 44-34-32

adres służbowy — Biblioteka Główna
Uniwersytetu Wrocławskiego, 50-076
Wrocław, ul. Szajnochy 7/10

Biuro Zarządu Głównego SBP

Adres: ul. Konopczyńskiego 5/7,

00-953 Warszawa

tel. 27-52-96, 27-08-47

oprac. Aniela Szumna-Gałecka
Elżbieta Matusiak

ADRESY PRZEWODNICZĄCYCH ZARZĄDÓW OKRĘGÓW

Biała Podlaska 21-500, ul. Dzierżyńskiego 12a, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna — Danuta Daniluk

Białystok 15-950, ul. Kilińskiego 16, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Walentyna Siniakowicz

Bielsko-Biała 43-300, ul. Słowackiego 17a, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Klara Kurowska

Bydgoszcz 85-068, ul. Marchlewskiego 5, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna — Maria Berent

Chełm 22-100, Pl. Tysiąclecia 2, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Waleria Malec

Ciechanów 06-400, ul. Warszawska 4, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Teresa Mączewska

Częstochowa 42-200, II Aleja 22, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna — Sylwin Bechcicki

Ełbląg 82-300, ul. Wigilijna 5/7, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Włodzimierz Martin

Gdańsk 80-806, ul. Kalinowskiego 5/6, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Marian Skomro

Gorzów Wielkopolski 66-400, ul. Łokietka 37, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Lucyna Kotecka

Jelenia Góra 58-500, ul. 15 Grudnia 27, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Wanda Pleskał

Kalisz 62-800, ul. Łazienna 6, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Krzysztof Walczak

Katowice 40-010, ul. Ligonja 5/7, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna — Krystyna Wołoch

Kielce 25-314, al. Tysiąclecia 7, Biblioteka Główna Politechniki Świętokrzyskiej — Jan Waluszewski

Konin 62-500, ul. Mickiewicza 2, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Roman Sobczak

Koszalin 75-415, ul. Kościuszki 24, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna — Grażyna Wozowczyk

Kraków 31-004, pl. Wiosny Ludów 6, Miejska Biblioteka Publiczna — Anna Jaworska

Krosno 38-400, ul. Wojska Polskiego 41, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Agata Kozub

Legnica 59-220, ul. Piastowska 22, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna — Elżbieta Rychlicka

Leszno 64-100, ul. Bolesława Chrobrego 3, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Emilia Giera

Lublin 20-815, ul. Leśmiana 1, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Ryszard Bania

Lomża 18-400, ul. Sadowa 12, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Sławomir Kaczyński

Łódź 90-508, ul. Gdańska 102, Miejska Biblioteka Publiczna — Andrzej Kempa

Nowy Sącz 33-300, ul. Franciszkańska 11, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Dariusz Nowak

Olsztyn 10-558, ul. Żołnierska 11, Wojewódzka Biblioteka Pedagogiczna — Marian Filipkowski

Opole 45-081, ul. Piastowska 18, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Ewa Wedemsa-Zerych

Ostrołęka 07-400, ul. Goworowska 6A, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Jadwiga Paprocka

Piła 64-920, ul. M. Buczka 14, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Maria Bochan

Piotrków Trybunalski 97-300, ul. Armii Czerwonej 29, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Danuta Szaidl

Płock 09-400, ul. Sienkiewicza 43, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Jan Marciniak

Poznań 61-542, pl. Skłodowskiej-Curie 5, Biblioteka Główna Politechniki Poznańskiej — Stanisław Badoń

Przemyśl 37-700, ul. Słowackiego 15, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Renata Szeliga

Radom 26-600, pl. Konstytucji 3 Maja 8, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Danuta Tomczyk

Rzeszów 35-010, ul. Tłaczowa 13, Wo-

jewódzka Biblioteka Publiczna — Zdzisław Daraż

Siedlce 08-110, ul. 3 Maja 44, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Irena Langowska

Sieradz 98-200, ul. Żwirki i Wigury 4, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Krystyna Brodowska

Skierzwice 96-100, ul. Mszczonowska 43a, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Krystyna Szwejdą

Ślupsk 76-200, ul. Grodzka 3, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna — Elżbieta Wiślawska

Suwałki 16-400, ul. Lenina 16, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Stanisław Staszkievicz

Szczecin 70-952, ul. Podgórna 15, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna — Stanisław Krzywicki

Tarnobrzeg 39-400, ul. Szeroka 15, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Alina Jadach

Tarnów 33-100, ul. Staszica 6, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Zofia Rogowska

Toruń 87-100, ul. Szczytna 13, Ośrodek Instrukcyjno-Metodyczny Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych — Franciszek Czajkowski

Wałbrzych 58-300, ul. Rynek 9, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Bogusław Lamch

Warszawa 00-553, ul. Koszykowa 26, Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy — Maria Brykczyńska

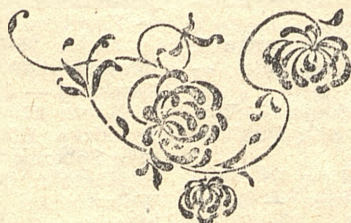
Włocławek 87-800, ul. Warszawska 11/13, Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Barbara Kasperkiewicz

Wrocław 50-116, ul. Rynek 58, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna — Stefan Kubów

Zamość 22-400, ul. Ormiańska 3, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna — Krystyna Gruszka

Zielona Góra 65-077, al. Wojska Polskiego 9, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna — Scholastyka Dokowicz

oprac. Aniela Szumna-Gałecka
Elżbieta Matusiak

PROGRAM STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH na lata 1989 - 1993

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich z nadzieją obserwuje dokonujące się w kraju reformy polityczne i społeczno-gospodarcze oraz wyraża wolę aktywnego uczestniczenia w nich całego środowiska w celu przyspieszenia procesów przemian, a w efekcie — wyprowadzenia kraju z ciężkiej sytuacji społeczno-gospodarczej, stworzenia jednostkom, organizacjom i instytucjom lepszych warunków do efektywnego działania dla dobra społeczeństwa i państwa.

Jednym z głównych kierunków dążeń będzie ukształtowanie i funkcjonowanie Stowarzyszenia jako organizacji w pełni samorządnej, nie przyporządkowanej żadnym interesom pozabibliotekarskim, gwarantującej członkom o różnych orientacjach swobodę działania w ramach zapisów statutu.

Formułując zadania programowe na nową kadencję uwzględni się:

— obecną sytuację bibliotekarstwa polskiego, opóźnienia w jego rozwoju, zwłaszcza w zakresie stosowania zasad nowoczesnej organizacji, wykorzystywania nowoczesnych środków techniki,

— trudne położenie materialne pracowników bibliotek i ośrodków informacji, które w dużym stopniu determinuje niezadowalający stan kadr bibliotekarskich,

— oczekiwania i nadzieje wyrażane w środowisku bibliotekarskim,

— zmiany w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym kraju.

Podkreślenia wymaga fakt wynikający z podstawowych założeń statutu, że nowe władze podejmą szereg działań jako kontynuację wysiłku poprzedników oraz że horyzont czasowy realizacji nakreślonych inicjatyw i przedsięwzięć nie może być ograniczony tylko do końca kadencji.

CELE DZIAŁANIA

Zakłada się, że praca Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w l. 1989 - 1993 koncentrować się będzie na osiągnięciu zasadniczych celów, którymi w dobie obecnej są:

- 1) umocnienie organizacji,
- 2) ochrona interesów środowiska,
- 3) udział w kształtowaniu racjonalnej polityki bibliotecznej,
- 4) wspieranie rozwoju nowoczesnej myśli bibliotekoznawczej oraz wprowadzanie do praktyki bibliotek nowych rozwiązań technicznych, organizacyjnych i metodycznych,
- 5) podnoszenie poziomu kwalifikacji zawodowych kadr bibliotekarskich,
- 6) rozwój współpracy międzynarodowej.

I. Umocnienie organizacji

Wszechstronne umocnienie Stowarzyszenia jest sprawą pierwszoplanową. W dyskusjach środowiska bibliotekarskiego podkreśla się, że tylko organizacja zintegrowana, aktywna, bogata w indywidualności w gremiach kierowniczych na wszystkich szczeblach struktury oraz sprawnie zarządzana ma szanse wypełniania zadań sta-

tutowych oraz zdobycia silnej pozycji w środowisku bibliotekarskim. Obecny stan organizacji, którego przyczyny postrzegane są w różnych gremiach w sposób często przeciwny i których zbilansowanie w niniejszym dokumencie nie jest możliwe, wymaga wzmoczenia wysiłków mających na celu uzyskanie przez Stowarzyszenie statusu nie kwestionowanego reprezentanta członków oraz wyrażiciela i obrońcy interesów polskiego bibliotekarstwa i bibliotekarzy. Stowarzyszenie nadal zamierza pozostać organizacją o charakterze naukowym i fachowym.

Mając powyższe na względzie przyjmuje się, że:

1. Szczególną troską będzie wysuwanie do władz wszystkich szczebli i wszelkich struktur Stowarzyszenia oraz pozyskiwanie do współpracy osób wyróżniających się aktywnością intelektualną i sprawnością organizacyjną, identyfikujących się z zawodem.

2. Stowarzyszenie jako organizacja otwarta dla wszystkich pracowników związanych z bibliotekarstwem i informacją naukową dążyć będzie zarówno do pozyskiwania nowych członków, jak i stwarzania motywacji do powrotu tych, którzy z różnych powodów zrezygnowali z członkostwa.

3. Kontynuowane i intensyfikowane będą inicjatywy władz Stowarzyszenia stymulujące rozwój działalności środowiskowej w kołach, okręgach i regionach. Uwagę zwróci się zwłaszcza na formy sprzyjające aktywizacji intelektualnej bibliotekarzy oraz włączaniu się do uczestnictwa w życiu SBP młodzieży bibliotekarskiej. Przewiduje się organizowanie imprez naukowych, popularyzatorskich oraz integracyjno-rekreacyjnych, w tym również o zasięgu ponadwojewódzkim.

4. Podjęte zostaną próby organizowania konferencji SBP, których celem głównym będzie stwarzanie warunków sprzyjających nawiązywaniu kontaktów i integracji środowiska, a ponadto dyskutowanie o najważniejszych bieżących problemach bibliotekarstwa polskiego.

5. Zakłada się, że zasadniczy nurt pracy Stowarzyszenia w skali krajowej, a także w większych okręgach stanowić będzie działalność sekcji, komisji oraz zespołów powoływanych doraźnie do rozwiązywania określonych problemów. Zaktywizowaniu pracy tych ciał Zarząd Główny poświęci szczególną uwagę.

6. Biuro ZG zostanie zorganizowane w taki sposób, aby było w pełni zdolne do efektywnej obsługi Stowarzyszenia i realizacji programu jego działalności.

7. W miarę potrzeby, aby usprawnić funkcjonowanie struktur Stowarzyszenia, organizować się będzie spotkania dla aktywu, zwłaszcza dla nowo wybranych władz w okręgach.

8. Znacznie poprawi się obieg informacji wewnątrzorganizacyjnej, dotyczącej zarówno prac Zarządu Głównego i kierowanej do okręgów, jak i przekazywanej Zarządowi o działalności okręgów. Wymagać to będzie z jednej strony zwiększenia dyscypliny w przygotowywaniu i przysyłaniu stosownych dokumentów przez okręgi, z drugiej — uruchomienia możliwie sprawnego przekaznika na szczeblu centralnym. Przewiduje się wykorzystanie do tej funkcji miesięcznika „Bibliotekarz” oraz reaktywowania „Komunikatu Zarządu Głównego”.

9. Uporządkowuje się zakres i formy uwzględniania problematyki stowarzyszeniowej na łamach czasopism SBP w kierunku wyeliminowania powtórzeń, a zarazem uzyskiwania dostatecznej i szybkiej informacji o pracy SBP, w tym szerszym zakresie o działalności kół i okręgów, o ich inicjatywach zasługujących na spopularyzowanie.

10. Wprowadzona zostanie zasada oceny merytorycznej czasopism SBP na posiedzeniach Zarządu Głównego nie rzadziej niż raz na dwa lata oraz zasada uzależnienia od tej oceny kontynuowania pracy przez redaktorów naczelnych.

11. Kontynuowane będą wysiłki w celu zorganizowania przy SBP Klubu Autorów i Publicystów, którego jednym z zadań powinna być popularyzacja organizacji bibliotekarzy w społeczeństwie.

12. Będzie się dążyć do rozszerzenia działalności wydawniczej, uruchomienia dochodowej działalności gospodarczej oraz pozyskiwania dotacji ze wszystkich możliwych źródeł, aby zapewnić Stowarzyszeniu możliwość realizacji przyjętego programu działania.

II. Ochrona interesów środowiska

Stowarzyszenie będzie dbać o interesy środowiska i umacniać swą rolę jako reprezentanta bibliotekarzy i pracowników inte przez podejmowanie działań i inicjowanie przedsięwzięć w imię ochrony zawodu i walki o jego pozycję w społeczeństwie.

W tym celu:

1. Zarząd Główny powoła Komisję Analiz oraz Interwencji Płacowych i Socjalnych (pod kierownictwem wiceprzewodniczącego ZG SBP), której zadaniem będzie bieżąca analiza sytuacji bibliotekarzy i pracowników inte, opiniowanie projektów nowych przepisów płacowych, przygotowywanie własnych propozycji rozwiązań, organizowanie w tym zakresie konsultacji ze środowiskiem oraz występowanie z inicjatywami i interwencjami do władz administracyjnych.

2. Zarząd Główny będzie doskonalił pomoc prawną w sprawie interpretacji przepisów.

3. Powołany będzie zespół roboczy, który opracuje projekt kodeksu etyki bibliotekarza. Zarząd Główny zainicjuje szeroką dyskusję środowiskową nad tym projektem.

4. Zarządy okręgów zobowiązane zostaną do zorganizowania poradnictwa i pomocy dla bibliotekarzy poszukujących pracy lub zmieniających pracę, a także dla kandydatów do zawodu.

5. Odpowiednie gremia Stowarzyszenia będą rozwijać współpracę ze związkami zawodowymi oraz innymi organizacjami w celu podejmowania wspólnych działań w interesie środowiska.

6. Zarząd Główny podejmie starania, aby ośrodki naukowe zajmujące się problematyką bibliotekarstwa włączyły do programu swoich badań analizę sytuacji bytowej bibliotekarzy oraz zagadnienia zawodu. Wnioski z tych analiz powinny być szeroko rozpowszechniane przez środki masowego przekazu (prasa, radio, telewizja) i stanowić inspirację do działań organizacji.

7. Sytuacja bytowa środowiska bibliotekarskiego będzie co najmniej raz w roku przedmiotem posiedzenia Zarządu Głównego.

III. Udział w kształtowaniu racjonalnej polityki bibliotecznej

Bibliotekarstwo polskie wymaga modernizacji obejmującej wszystkie jego dziedziny, począwszy od zrjonalizowania rozwiązań w sferze prawa, gospodarki finansowej i kadrowej, rozwinięcia zaplecza naukowo-metodycznego i zaopatrzeniowego, skończywszy na zastosowaniu nowej techniki do budowy zautomatyzowanych sieci informacji. Postęp ściśle wiąże się z polityką biblioteczną państwa, które odpowiada za funkcjonowanie bibliotek oraz za stan zaspokojenia potrzeb czytelniczych i informacyjnych społeczeństwa. Stowarzyszenie, żywotnie zainteresowane modernizacją bibliotekarstwa, będzie inspirować i popierać wszelkie inicjatywy i przedsięwzięcia administracji centralnej i terenowej podejmowane w intencji unowocześnienia oraz rozwoju bibliotek.

W tym celu:

1. Ogniwą Stowarzyszenia będą organizować narady, konferencje, spotkania poświęcone sprawom modernizacji i rozwoju bibliotek i w ten sposób przyczyniać się będą do prezentowania, dyskusowania i propagowania nowych projektów i działań.

Szczególną uwagę zwróci się na problemy współpracy międzybibliotecznej, system wypożyczeń międzybibliecznych, nowoczesne formy usług bibliecznych oraz upowszechniania książki, metody opracowania zbiorów i ich konserwacje, sprawy kwalifikacji kadr, automatyzowanie procesów bibliecznych.

2. Zarząd Główny i zarządy okręgów SBP podejmą próby inspirowania ośrodków naukowych do prac na temat polityki bibliecznej oraz organizowania we własnym zakresie zespołów i grup roboczych w celu wypracowania projektów nowych rozwiązań i sformułowania opinii dotyczących określonych zagadnień. Zakłada się, że te gremia robocze odegrają również znaczącą rolę w propagowaniu opinii i propozycji Stowarzyszenia.

3. Poszczególne ogniwa SBP współpracować będą z administracją centralną i terenową w rozwiązywaniu problemów bibliotek występując w roli reprezentanta środowiska bibliotekarskiego oraz doradcy i opiniodawcy władz, a także, gdy to okaże się konieczne — siły nacisku. Rolę opiniodawcy merytorycznego Stowarzyszenie zamierza pełnić również w przypadku ewentualnej niechęci administracji do korzystania z jego ocen i propozycji.

4. Członkowie Stowarzyszenia, zwłaszcza członkowie jego władz oraz przedstawiciele w organizacjach i instytucjach, będą prezentować i wyjaśniać stanowisko organizacji wobec podstawowych problemów budowy nowoczesnego systemu bibliecznego i informacyjnego w kraju.

IV. Wspieranie rozwoju nowoczesnej myśli bibliekoznawczej i refleksji zawodowej oraz wprowadzania do praktyki bibliotek nowych rozwiązań technicznych, organizacyjnych i metodycznych

Dzieło modernizacji bibliekarstwa wymaga badań naukowych, popularyzacji nowych idei, ścierania się poglądów, a także zastosowania nowych technik i korzystania z doświadczeń innych krajów. Stąd pierwszym warunkiem modernizacji są środki, jakie państwo oraz administracja terenowa przeznacza na ten cel. Stowarzyszenie, będąc organizacją społeczną, nie ma możliwości finansowania we własnym zakresie ani prac badawczych, ani tym bardziej procesów modernizacyjnych.

Zadaniami, które organizacja wysuwa na plan pierwszy, są:

- rozwój automatyzacji i mechanizacji prac bibliecznych i bibliograficzno-informacyjnych (w tym rozbudowa warsztatów reprograficznych),
- rozwój współpracy międzybibliecznej,
- zwiększenie efektywności systemu wypożyczeń międzybibliecznych,
- racjonalizacja procesów gromadzenia, opracowania i przechowywania zbiorów w skali poszczególnych bibliotek, regionów i kraju,
- wzbogacenie zakresu i form usług bibliecznych oraz metod współpracy z czytelnikiem,
- rozwój prac związanych z ochroną i konserwacją zasobów bibliecznych,
- rozbudowa programów badawczych i ściślejsze ich powiązanie z potrzebami praktyki,
- unowocześnienie programów i metod kształcenia i dokształcania bibliekarzy,
- rozbudowa zaplecza naukowo-metodycznego i techniczno-zaopatrzeniowego bibliekarstwa,
- poprawa warunków lokalowych bibliotek i ich technicznego wyposażenia,
- poprawa sytuacji finansowej bibliotek,
- wzbogacenie rynku księgarskiego publikacjami poszukiwanymi przez biblioteki,
- obniżenie cen książki,
- zniesienie ograniczeń, które jeszcze stanowią barierę w powszechnej dostępności książki.

Podjęmując inicjatywy w powyższych kierunkach Stowarzyszenie wykorzysta analizy, oceny i wnioski zawarte w materiałach IX Zjazdu Bibliotekarzy Polskich („Przegląd Biblioteczny” 1988 nr 3/4) oraz w ekspertyzie „Stan i perspektywy bibliotekarstwa polskiego do r. 2000”.

W związku z tym:

1. Sekcje, komisje i inne gremia Stowarzyszenia uwzględnią w planach działania potrzebę rozwiązań w zakresie zasygnalizowanych problemów.

2. Periodyki i inne wydawnictwa Stowarzyszenia zapewnią druk wypowiedzi na tematy dotyczące postępu w bibliotekarstwie polskim.

3. W miarę możliwości organizować się będzie krajowe konferencje i narady poświęcone wybranym problemom polskiego bibliotekarstwa.

4. Powoływane będą specjalne zespoły i grupy robocze do opracowania szczególnie ważnych w danym momencie zagadnień.

5. Co najmniej raz w roku na posiedzeniach plenarnych Zarządu Głównego dokonywany będzie przegląd podstawowych problemów bibliotekarstwa w kraju.

6. Stowarzyszenie zgłasza gotowość uczestniczenia w opracowaniu projektu nowej ustawy bibliotecznej i innych przepisów prawnych.

7. W miarę możliwości przyznawać się będzie nagrody i urządzać konkursy w celu uhonorowania naukowych i zawodowych dokonań bibliotekarzy.

8. Rozwijana i umacniana będzie współpraca Stowarzyszenia z ośrodkami naukowymi, ośrodkami kształcenia bibliotekarzy oraz z innymi instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na kształtowanie się sytuacji książki i bibliotek w Polsce.

V. Podniesienie poziomu kwalifikacji zawodowych kadr bibliotekarskich

W perspektywie oczekiwanej modernizacji szczególnego znaczenia nabierają sprawy kształcenia bibliotekarzy. Konieczne jest więc zarówno kształcenie nowych kadr dobrze przygotowanych do zawodu, jak i podnoszenie kwalifikacji obecnie zatrudnionych.

W pierwszym przypadku główną rolę odgrywają ośrodki kształcenia bibliotekarzy, w drugim — organizatorzy kursów i innych form dokształcania i doskonalenia zawodowego, tj. biblioteki oraz inne instytucje i organizacje.

Stowarzyszenie pretenduje do roli wyraziciela ocen, opinii i propozycji środowiska formułowanych z uwzględnieniem potrzeb praktycznych różnych warsztatów bibliotecznych, a ponadto do roli inicjatora kursów oraz różnych form dokształcania i doskonalenia zawodowego bibliotekarzy, wydawcy literatury fachowej, w tym materiałów szkoleniowych. Na forum Stowarzyszenia nauczyciele zawodu znajdują warunki do swobodnego dyskusowania swych problemów i korzystania z doświadczeń środowiska.

Zakłada się:

1. Opracowanie klasyfikacji prac bibliotecznych, tj. wykazu prac w podziale na wymagające kwalifikacji bibliotekarskich oraz kwalifikacji innych, np. biurowych, technicznych, wąkospecjalistycznych. Taka klasyfikacja odegra ważną rolę w prezentowaniu praktycznego punktu widzenia w dyskusjach nad programem kształcenia bibliotekarzy, ich pożądanymi kwalifikacjami, zracjonalizowaniem całego systemu kształcenia kadr dla bibliotek.

2. Opiniowanie programów kształcenia bibliotekarzy oraz formułowanie propozycji stosownie do rozeznania i oceny potrzeb w perspektywie przyszłości.

3. Współdziałanie w opracowywaniu przepisów dotyczących wymagań kwalifikacyjnych dla bibliotekarzy oraz ich opiniowanie.

4. Organizowanie konferencji i porad poświęconych sprawom kształcenia i doskonalenia zawodowego bibliotekarzy.

5. Powoływanie zespołów i grup roboczych do opracowywania ekspertyz z zakresu zagadnień kształcenia i doskonalenia zawodowego bibliotekarzy.

6. Wydawanie literatury fachowej, w tym materiałów szkoleniowych, oraz wzmożenie zabiegów o pozyskanie dla oficyny Stowarzyszenia szerszego grona autorów.

VI. Rozwój współpracy międzynarodowej

W warunkach bibliotekarstwa polskiego współpraca z zagranicą stwarza szanse korzystania z nowoczesnej techniki, z doświadczeń oraz innych dostępnych form pomocy. Tak np. wymiana publikacji ułatwi łagodzenie trudności wynikających z niedostatku dewiz na zakup piśmiennictwa zagranicznego, wymiana osobowa przyczyni się do poznawania dorobku bibliotekarstwa w innych krajach i doszkalaniania specjalistów. Jednocześnie współpraca z zagranicą będzie — jak dotychczas — wykorzystywana do propagowania doświadczeń, piśmiennictwa polskiego i kultury na forum międzynarodowym. Dążyć się będzie do rozszerzenia udziału polskich bibliotekarzy w pracach międzynarodowych organizacji zawodowych.

Przewiduje się, że:

1. Stowarzyszenie dołoży starań, aby rozszerzyć bezpośrednie kontakty międzynarodowe oraz zawrzeć nowe umowy o współpracy ze stowarzyszeniami bibliotekarskimi innych krajów, zarówno krajów socjalistycznych, jak i Europy Zachodniej.

2. Dążyć będzie do rozszerzenia i wzbogacenia treści współpracy bibliotekarzy polskich z IFLA. Posłuży temu aktywizacja działalności Polskiego Komitetu Współpracy z IFLA oraz propagowanie na terenie kraju dokonań i światowych programów Federacji.

3. Komisja Współpracy Międzynarodowej oraz Polski Komitet Współpracy z IFLA będą podejmować działania na rzecz lepszego informowania środowiska o problemach współpracy zagranicznej (m.in. przez wydawanie „Biuletynu Informacyjnego Polskiego Komitetu Współpracy z IFLA”), zachęcanie bibliotekarzy do publikowania za granicą, włączania większej liczby specjalistów do pracy w organizacjach międzynarodowych oraz w międzynarodowych zespołach ekspertów.

4. Stowarzyszenie podejmie starania o utworzenie specjalnego funduszu z przeznaczeniem na pozyskiwanie, tłumaczenie i przygotowywanie do druku za granicą artykułów opracowanych przez bibliotekarzy polskich.

5. Podejmie też próbę dokonania analizy warunków obecności piśmiennictwa polskiego w zagranicznych systemach informacyjnych oraz zaproponuje program poprawy sytuacji.

6. Zespoły redakcyjne czasopism SBP dołożą starań, aby środowisko bibliotekarzy było lepiej informowane o aktualnych problemach, osiągnięciach bibliotekarstwa zagranicznego. Szczególnie uwzględni się publikowanie materiałów o charakterze przeglądowym, recenzji oraz tekstów autorów obcych.

Opracowanie: Komisja Programowa Krajowego Zjazdu Delegatów SBP w składzie — Jan **Wołosz** (przewodniczący), Andrzej **Kempa** (wiceprzewodniczący), Stanisław **Badoń**, Jan **Burakowski**, Ryszard **Dorożyński**, Stanisław **Kaszyński**, Małgorzata **Kłossowska**, Stanisław **Krzywicki**, Władysława **Wasilewska**.

Dokonano poprawek wynikających z dyskusji podczas posiedzenia plenarnego ZG SBP dnia 31 marca 1989 r.

DOKUMENTOWANIE WSPÓŁCZESNOŚCI, CZYLI O NOWEJ MISJI POZNAŃSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ

Poznańska Biblioteka im. Edwarda Raczyńskiego od 160 lat gromadzi i udostępnia literaturę polską i obcą, i jest to realizacja jej zwykłego, statutowego zadania, a także przesłania, które pozostawił jej założyciel i twórca Edward Raczyński.

Niezwykłość programu Miejskiej Biblioteki Publicznej polega na tym, że zawiera on wyraźne odbicie tendencji współczesności. Dyrektor Biblioteki Janusz Dembski jest pełnym inicjatywą nowatorem, świadomym tego, że działa w XX wieku i musi tak opracowywać program działania swej instytucji, by odpowiadał on autentycznym potrzebom współczesnego inteligenta.

Od kilku lat działa w Miejskiej Bibliotece Publicznej filia **muzyczna**, która jest prawdziwą skarbnicą najciekawszych nagrań płytowych polskich i obcych. Liczy ogółem 25 tysięcy płyt, w tym 600 bezcennych nagrań archiwalnych. Krytycy muzyczni, muzykolodzy także młodzież, są stałymi bywalcami filii muzycznej, wypożyczają i przesłuchują płyty, znajdując w niej idealne warunki do pogłębiania swych zainteresowań muzycznych.

Z socjologicznej oceny wzrostu rangi kultury wizualnej w XX wieku zrodził się pomysł zorganizowania przez Bibliotekę **3 Muzeów Literackich: Sienkiewicza, Kraskiewskiego i Iłakowiczówny**, z których dwa pierwsze są fundacjami obywateli miasta Poznania. Muzea te cieszą się dużą popularnością i upowszechniają czytelnictwo wybitnych polskich autorów.

Dużą wartość posiada także przejęte z Teatru Polskiego w Poznaniu **archiwum teatraliów**. Składa się na nie cenny zbiór druków i rękopisów XIX-wiecznych i późniejszych, „ozdobionych” uwagami reżyserskimi wielkich ludzi sceny polskiej, wśród nich Heleny Modrzejewskiej i Ludwika Solskiego. Dział teatraliów jest systematycznie powiększany o pozycje dramaturgiczne realizowane obecnie przez teatry poznańskie.

Od ponad 10 lat Biblioteka gromadzi także **zdjęcia dokumentujące współczesne życie kulturalne miasta**. Na „fototekę” składają się portrety ludzi, zdjęcia obiektów i zdarzeń. Są to najczęściej unikalne zdjęcia o dużej wartości

dokumentacyjnej. Zasoby fototeki liczą dzisiaj 17 tysięcy prac.

Z inicjatywy dyrektora Janusza Dembskiego, przy pełnym zrozumieniu i finansowym poparciu Prezydenta Miasta Andrzeja Wituskiego, dwa lata temu powstała przy Miejskiej Bibliotece im. Edwarda Raczyńskiego **wideoteka miejska**, a więc zbiór kaset wideo nagrywanych na zlecenie Biblioteki i zawierających wypowiedzi ludzi sztuki związanych z Poznaniem w przeszłości lub obecnie. Kasety są starannie przechowywane, fachowo katalogowane i nagrywane przez profesjonalny zespół realizatorów spółki Vimax. Kasety służą różnym ważnym celom historycznym i dokumentacyjnym. Korzystają z nich studenci, doktoranci, dziennikarze radiowi i telewizyjni. Wideoteka składa się z 2 zasadniczych działów: pierwszy to **rejestracja najważniejszych wydarzeń artystycznych w mieście**. Każdy z teatrów poznańskich może zaproponować rejestrację najlepszego spektaklu w sezonie, każda z galerii najciekawszą wystawę lub konkurs plastyczny. Dzięki tym działaniom w wideotece znajdują się spektakle „Dziadów” z Teatru Polskiego, „Wesela” z Teatru Nowego, premiery kabaretu Tey, otwarcie wystawy pokonkursowej im. Jana Wroneckiego, happening w galerii ATA i kilka innych. Zapis dużych spektakli teatralnych realizuje na zlecenie Biblioteki Telewizja Poznańska. W przygotowaniu jest nagranie „Falstaffa” z Teatru Wielkiego im. Stanisława Moniuszki. Drugi obszerny, bo liczący już ponad 50 kaset dział to **rejestracje wywiadów z artystami miasta Poznania**. Dziesięciu dziennikarzy poznańskich współdziała z wideoteką proponując scenariusze i przeprowadzając wywiady. Najwięcej materiałów, jak dotąd, nagrali artyści muzycy, zgodne to bowiem z artystyczną specyfiką Poznania. Powstaje cykl dyrektorzy i dyrygenci Filharmonii Poznańskiej. Zarejestrowano już sylwetki Sta-

nisiława Wisłockiego, Jerzego Katlewicza, Zdzisława Szostaka. W związku z przygotowywanym obecnie obchodem 70-lecia Teatru Wielkiego w Poznaniu powstaje cykl nagrań „wielkie śpiewaczki, wielcy śpiewacy”. W tym dziale redaktor Piotr Nędzyński przygotowuje materiał o Antoninie Kaweckiej, wielkiej primadonne Opery Poznańskiej. Drugi cykl wywiadów dotyczy historii baletu poznańskiego. Zarejestrowano 3-godzinny wywiad-portret Conrada Drzewieckiego. W tym dziale zarejestrowano też sylwetki artystyczne Barbary Karczmarewicz, Olgi Sawickiej, Terezy Kujawy, Ireny Cieślík. W przygotowaniu jest kasetą poświęcona Jerzemu Kulpińskiemu. Ulotna sztuka baletowa przede wszystkim zasługuje na zapis.

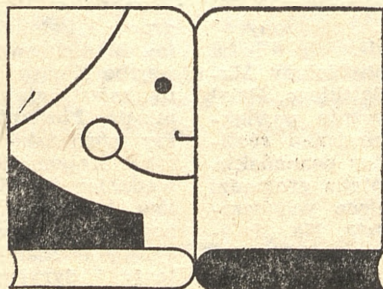
Szczególnie cenny jest cykl nagrań poświęconych artystom plastykom środowiska poznańskiego. Dzięki kasecie zdeponowanej w Miejskiej Bibliotece została uwieczniona wybitna osobowość malarza i byłego rektora Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych, nie żyjącego już Stanisława Teisseyre. Bardzo atrakcyjnych i ciekawych wywiadów udzielili członkowie artystycznych rodzin malarzy Łubowskich i Houwalców. Zapisano wypowiedzi nestora grafików Franciszka Burkiewicza i prof. PWSSP Jana Berdyszaka. Kolejny dział wideoteki to portrety reżyserów i aktorów. Na cykl ten składają się wypowiedzi dyrektorów teatrów poznańskich: Izabelli Cywińskiej, Marka Okopińskiego, Wojciecha Wieczorkiewicza i Romana Kordzińskiego. Przygotowywane są do nagrań rozmowy z aktorami poznańskimi: Sławą Kwaśniewską i Marianem Pogaszem. Najbliższym zadaniem Biblioteki jest cykl zawierający rozmowy z literatami poznańskimi. Powstają kasety poświęcone pisarzom wszystkich generacji i orientacji, a także odnotowuje się najciekawsze wieczory autorskie

pisarzy zagranicznych; ostatnio autora „Błaszanego Bębenka” Güntera Grassa.

Wideooteka dopiero „startuje” a już cieszy się uznaniem społecznym. Nowe środowiska twórcze zgłaszają gotowość współpracy i poparcie dla tej inicjatywy. W najbliższych planach znajduje się pierwsza kasetą poświęcona fotografikom, tym razem artyście fotografikowi Zbigniewowi Staszyszynowi. Staszyszyn poza pracą twórczą w dziedzinie fotografii przedstawi się także jako podróżnik, alpinista i kolekcjoner. W przyszłym sezonie powstaną kasety rejestrujące sylwetki fotografików starszej generacji, przy okazji ich autorskiej wystawy. Od pewnego czasu utrwalają rozmowy ze Stowarzyszeniem Architektów Polskich, które wyraziło zainteresowanie dla zapisów archiwalnych swych najbardziej zasłużonych dla miasta członków. Prof. Edmund Węclawski i Jerzy Buszkiewicz zapoczątkują ten nowy dział wideoteki.

Dalszy rozwój wideoteki pójdzie na pewno w kierunku filmowania środowisk naukowych, sylwetek uczonych związanych z poznańskimi uczelniami, a może także w kierunku rejestrowania działalności społecznej i amatorskiej, nieco w ostatnich latach zdewaluowanej, ale w Wielkopolsce dość jeszcze żywej i wartościowej.

Dokumentowanie współczesności, zadanie z punktu widzenia historii bardzo cenne, rodzi się nie bez trudności i oporów. Często jest to irracjonalny lęk portretowanych przed „epitafium”, nieufność wobec kamery, która lubi obnażać słabsze strony rozmówców. Często braki finansowe powodują ograniczenia rozmiarów nagrania lub oprawy reportażowej. Najważniejsze jest jednak to, że początek został zrobiony i że biblioteka, jako instytucja kulturalna, również w ten sposób może pojmować swoją misję wobec przyszłych pokoleń.

O REFORMIE SBP

Nie zostałem „wywołany” przez redakcję „Bibliotekarza” do zabierania głosu w sprawie reformy SBP, powodowany jednak zachętą tejże redakcji¹ oraz jako długoletni członek Stowarzyszenia pragnę do dyskusji kilka własnych — i nie tylko własnych — uwag i zastrzeżeń. Były one przygotowane w formie wniosków na IX Zjazd Bibliotekarzy Polskich, zabrakło jednak okazji, ażeby je zawieźć lub przesłać, gdyż nikt — poza Przewodniczącym ZO SBP — z delegatów Okręgu Rzeszowskiego w Zjeździe tym nie uczestniczył. Wnioski te „rodziły się” w czasie dyskusji nawiązywanych spontanicznie, przy różnych okazjach i dotyczyły różnorodnej tematyki. Istotne w nich jest to, że wyrażają nieco inne zdanie niż oficjalnie ZO SBP i prezentują stanowisko grupy bibliotekarzy pracujących głównie w sieci bibliotek publicznych.

I. Wyrażamy gorące poparcie tym wszystkim, którzy dążą do zwołania spotkania bibliotekarzy (nie tylko samych członków SBP) w sprawie przeprowadzenia reformy Stowarzyszenia. W przeciwieństwie do stanowiska B. Howorki², wydaje się, że sprawa reformy dojrzała już dawno i z jej wprowadzeniem nie można dłużej czekać. Nie jest przecież tajemnicą, iż autorytet i morale Stowarzyszenia mocno się obniża, a przynależność do SBP staje się formalnością, i to często formalnością spowodowaną przypodobaniem się dyrekcji lub kierownictwu. Powie ktoś, że są to skrajności — to prawda — ale skrajności, niestety, coraz częstsze.

II. Odrodzenie SBP może nastąpić jedynie po zmianie obecnie obowiązującego statutu. Zdajemy sobie sprawę, że nie będzie to praca łatwa ani prosta. Przy opracowywaniu statutu należy, naszym zdaniem, zwrócić szczególną uwagę m.in. na następujące postanowienia:

1. Statut powinien z naciskiem określać większą autonomię kół, jako podstawowych ogniw organizacyjnych Stowarzyszenia. Aktywność ich powinna się przejawiać w działaniu określonych sekcji, zespołów czy też grup problemowych. Tematykę kierunku i zakres działania powinni określać i wyznaczać sami zainteresowani członkowie.

2. Zarządy kół powinny mieć absolutne prawo do dysponowania środkami pochodzącymi ze składek, a także innych źródeł.

3. Statut powinien kategorycznie zabraniać wyboru dyrektorów dużych bibliotek, dyrektorów wojewódzkich bibliotek publicznych na przewodniczących ZO SBP. Połączenie obu tych funkcji prowadzi prawie zawsze w większym lub mniejszym stopniu do zinstytucjonalizowania działalności Stowarzyszenia. Dyrektor i zarazem przewodniczący ZO SBP narzuca — czasami bezwiednie — swoje poglądy, kierunki i metody działania powodując, że Stowarzyszenie w istocie przestaje być organizacją suwerenną. Zdolniejsi i wykształceni bibliotekarze nie chcą powiększać szeregów SBP — nie lubią bowiem i nie muszą słuchać, w sprawach poza służbowych, zaleceń swego dyrektora.

4. Statut powinien również wprowadzić zasadę nie wybierania na następną kolejną kadencję przewodniczącego ZO SBP. Zasada ta powinna obowiązywać również w stosunku do przewodniczącego komisji rewizyjnej. Między przewodniczącym ZO SBP a przewodniczącym komisji rewizyjnej nie może istnieć jakakolwiek zależność służbowa.

Wydaje się, że tego rodzaju obwarowania powinny wyeliminować i zapobiec tworzeniu się wszelkiego rodzaju układów osobowych, które najczęściej sprzyjają deformacjom postanowień statutu, schematyzmowi działania i utrudniają dopływ i wymianę działaczy w kierownictwie SBP.

5. Członkiem rzeczywistym Stowarzyszenia powinien być tylko bibliotekarz — pracownik biblioteki, posiadający wykształcenie zawodowe — bibliotekarskie. Osoby z innym wykształceniem, nie posiadający kwalifikacji bibliotekarskich lub mających przyznane kwalifikacje „przez zasiedzenie”, niezależnie od tego, jakie pełnią w bibliotece funkcje — mogą być tylko członkami wspierającymi z głosem doradczym, bez prawa wyborczego zarówno czynnego jak i biernego. Stowarzyszenie winno zatem przekształcić się w organizację czysto elitarną, do której przynależność byłaby — w pewnym sensie — moralnym i profesjonalnym wyróżnieniem. W związku z tym statut musi zaakcentować znaczenie nie ilościowego — jak to było do-

tychczas — lecz jakościowego doboru członków. Członków o uznanej już kulturze zawodowej i osobistej. Wydaje się, że jest to jedyna droga, ażeby Stowarzyszenie mogło się odrodzić i uzyskać nowe oblicze.

III. Zadania Stowarzyszenia. Zadania podstawowych, autonomicznych komórek organizacyjnych — kół powinny wynikać z przejawianych dążeń i zainteresowań członków tychże komórek. W dużym uproszczeniu — zasadą generalną powinno być odejście ZG i ZO SBP od sterowania i narzucania jakiegokolwiek tematyki, poglądów czy też form działania. Działalność ZG SBP winna stanowić właściwie wypadkową działalności wszystkich ZO SBP — te zaś powinny kształtować swoją działalność pod wpływem i w zależności od efektów pracy kół ich sekcji, zespołów czy grup problemowych. ZO SBP powinny w stosunku do kół pełnić, w większym jak to było dotychczas stopniu, funkcje służebne, rozumiane jako pomoc w sprawach merytorycznych, prawnych i administracyjnych. Obowiązkiem ZO SBP powinna być m.in. analiza pojawiających się w praktyce bibliotekarskiej nowych zjawisk — negatywnych i pozytywnych, i informowanie o tym w formie meldunku zainteresowane władze resortowe lub administracyjne a także ZG SBP.

Chcemy zatem zasygnalizować kilka załedwie problemów, które — naszym zdaniem — Stowarzyszenie powinno uznać za szczególnie ważne:

1. Sprawa kształcenia bibliotekarzy według nowych, zaktualizowanych programów. Wydaje się słuszne, ażeby jedynie uniwersytety kształciły bibliotekarzy z wyższym wykształceniem. Wyższe Szkoły Pedagogiczne natomiast powinny przygotowywać bibliotekarzy-specjalistów do pracy z dziećmi, specjalistów tak bardzo potrzebnych w sieci bibliotek publicznych i szkolnych. Słuchacze zaś studiów pomaturalnych równocześnie z bibliotekarskimi uzyskiwać powinni kwalifikacje pedagogiczne lub archiwistyczne.

2. Ze względu na powszechnie bardzo krytyczny sąd o typowaniu kandydatów do wyróżnień i odznaczeń państwowych — Stowarzyszenie powinno zaniechać dotychczasowej praktyki i przekazać tę sprawę do kompetencji kół, gdzie typowanie odbywałoby się na zebraniach ogólnych.

3. Stowarzyszenie — po odrodzeniu się — powinno uzyskać prawo do wyrażania miarodajnej opinii o kwalifikacjach zawodowych kandydatów na dyrektorów i wicedyrektorów ds. merytorycznych wszystkich bibliotek działających w kraju. W ten sposób powstałaby bariera dla osób niepożądanych i wszelkiego rodzaju dyktatorów zawodowych, których tak wiele jeszcze zajmuje „ciepłe posadki” i kierownicze stanowiska w naszych bibliotekach.

4. Stowarzyszenie powinno także uzyskać odpowiednie kompetencje do przeprowadzania oceny planów pracy i sprawozdań z ich realizacji ze wszystkich bibliotek działających na terenie miast i gmin danego województwa czy regionu. Ocenę taką powinni przeprowadzać bibliotekarze znający potrzeby środowiska, w którym działa dana biblioteka. Od wielu, wielu lat nikt wnikliwie i rzetelnie oceny takiej nie przeprowadzał, ani nikt takiej nie żądał. Uważamy, że ten „święty spokój” należy zburzyć, gdyż w praktyce nie wszystkie i nie zawsze kierunki działalności biblioteki są zgodne z hierarchią potrzeb danego środowiska.

5. Stowarzyszenie, w specjalnym biuletynie informacyjnym, powinno powiadomić odpowiednie władze administracyjne i resortowe o możliwości powoływania spośród swoich członków — zespołów bibliotekarzy — specjalistów do przeprowadzania analizy kontrolnej całokształtu działalności danej biblioteki lub danej sieci bibliotecznej. Zespoły te działałyby na zasadzie oddelegowania lub odpłatnie z upoważnienia odpowiednich władz administracyjnych lub resortowych. Zespół oceniałby całą działalność biblioteki z punktu widzenia celowości, użyteczności, organizacji pracy i ekonomiki gospodarowania. W przypadku, gdy analiza wypadłaby negatywnie — zespół kontrolno-analityczny zobowiązany jest do opracowania propozycji innych, lepszych lub skuteczniejszych rozwiązań.

Uważamy, że dla dobra bibliotek i bibliotekarstwa polskiego, analiza taka, przeprowadzana co pewien okres, jest niezbędnie potrzebna, narosło bowiem wiele nieprawidłowości (z różnych względów) i na pewno narastać będą w dalszym ciągu nowe, tak w sferze spraw merytorycznych, jak i organizacyjnych i gospodarczych!

6. Stanowczo więcej uwagi powinno poświęcić Stowarzyszenie emerytom i rencistom. Powinny powstać odpowiednie sekcje, które przypominałyby zakładom pracy o ich prawnych i moralnych obowiązkach opieki i niesienia pomocy swoim weteranom pracy. Sekcje te mogłyby też z powodzeniem pośredniczyć w wyszukiwaniu dla nich odpowiedniej pracy celem podratowania ich głodowego budżetu.

7. Stowarzyszenie — mimo iż nie jest związkiem zawodowym — powinno się zdecydowanie przeciwstawić dotychczasowemu podziałowi tzw. premii uznaniowej. Postulujemy, ażeby premia ta była przyznawana w jednakowej wysokości wszystkim, którym się należy. Pracownicy, którym ze względów dyscyplinarnych premia

nie może być przyznawana — powinni z biblioteki odejść. Zróżnicowanie wysokości premii jest raczej mechanizmem uzależniania młodszych entuzjastów bibliotekarstwa niż nagrodą za pracę. Mechanizm przyznawania premii nie jest wolny od subiektywizmu, dlatego też przez młodych pracowników, realnie oceniających swoje efekty pracy na tle innych, określany jest jako niesprawiedliwy. Zróżnicowanie premii wprowadza do działalności bibliotecznej widoczny element demoralizacji — coraz więcej osób zatrudnionych w bibliotekach publicznych pracuje tak, aby się przypodobać panu kierownikowi lub instruktorowi, od których zależy wysokość premii.

Za pełnione funkcje należy się dodatek funkcyjny, za staż pracy — wysługa lat, za specjalne i znaczące osiągnięcia — nagroda specjalna ... jakie zatem uzasadnienia przemawiają za tym, ażeby kierownik otrzymywał wielokrotnie wyższą premię od pracownika szeregowego? Premii tej w bibliotekarstwie nie można i nie wolno utożsamiać z premią produkcyjną, której efekty i oceny są dokładnie wymierne i bezsporne. Praca bibliotekarza jest — sui generis — służbą, czyli działalnością usługową o szczególnym znaczeniu społecznym, w której to działalności takie wartości ludzkie, jak: wykształcenie, uczciwość, pracowitość, koleżeństwo, kultura pracy itp. — są spójne i mają szczególne, aczkolwiek niewymierne znaczenie.

Przedstawione wnioski i postulaty zapewne nie spełnią wszystkich naszych oczekiwań; być może zastrząż tylko dyskusję i spowodują zderzenie się innych poglądów i postaw na zasygnalizowane przez nas sprawy. Niewykluczone jednak, że mogą doprowadzić do zdarzenia, które będzie można nazwać ODRODZENIEM się STOWARZYSZENIA lub może nawet — NOWYM STOWARZYSZENIEM.

Przypisy

¹ O reformie w Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich. „Bibliotekarz” 1989, nr 4-5, s. 27-28.

² Bolesław Howorka, O reformie Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. „Bibliotekarz” 1989, nr 6, s. 22-23.

JÓZEF PODGÓRECZNY

W TESTAMENCIE O ZAŁOŻENIU BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ

Ignacy Zakrzewski Wyssogata (1743-1802) wzorując się na Józefie Załuskim, założycielu pierwszej polskiej biblioteki publicznej (1747), pozostawił testament, w którym swoje zbiory biblioteczne przeznaczył do użytku publicznego, a także stworzył legat na utrzymanie biblioteki, dał wskazówki, jak z tej biblioteki należy korzystać i zobowiązał swoich spadkobierców do realizacji jego woli.

Kim był fundator tej biblioteki? Był dziedzicem Żelechowa, ofiarnym działaczem narodowym, m.in. dwukrotnym prezydentem m. Warszawy, posłem na Sejm Czteroletni, podczas którego był

współpracownikiem H. Kołłątaja i I. Potockiego. Był także współtwórcą Konstytucji 3 Maja. Uczestniczył również w Powstaniu Kościuszkowskim, a po klęsce pod Maciejowicami razem z Tadeuszem Kościuszką był więziony w Petersburgu i zwolniony przez cara Pawła I w 1796 roku. Po powrocie do Żelechowa był już tylko schorowanym człowiekiem. Jest zasłużony dla Żelechowa i pozostawił po sobie trwałe wspomnienia.

W testamencie sporządzonym w 1802 roku pisał m.in., że chcąc jeszcze po śmierci niejako społeczeństwu być użytecznym, swoją bibliotekę udostępni do

użytku publicznego z poleceniem, by jego spadkobiercy nadal te zbiory wzbogacali i udostępniali ogółowi. Trzeba jeszcze dodać, że ów patriota, powstaniec i jeniec carski bibliotekę uważał za ważny instrument walki z zaborcą w obronie polskości.

Na utrzymanie biblioteki w testamencie przeznaczył 500 złp rocznie.

Obok fundacji na bibliotekę publiczną w tym testamencie przeznaczył także fundusz na założenie i prowadzenie szkoły parafialnej w Żelechowie, którą nazwał „publiczną szkołą dla dzieci obojga płci miejskich i wiejskich”. Bibliotekę i szkołę przeznaczył „do dobrego kształcenia serc młodzieży”.

Zakrzewski swój testament spisał w 38 paragrafach, których 7 dotyczy biblioteki, a 1 szkoły publicznej.

Oto ich treść:

§ 30. Skład tej biblioteki, czyli we dworze, czyli przy kościele, gdzie się większa zręczność okaże wolnemu rozrządzeniu sukcesorów moich i następnych dziedziców zostawuję.

§ 31. Dozór zaś tej biblioteki szczególny z utrzymywaniem porządnym ksiąg inwentarza ode mnie zostawionych i nowych przybywających proboszczom miejscowym polecam, a dla wikariusza, którego by proboszcz do pilnowania biblioteki, zapisywania i brania rewersów pożyczanych książek, za zdaniem moim uznał i przeznaczył zł. ryńskich 25 (100 złp) z powyżej wspomnianego funduszu wskazuje, chyba, żeby sam dziedzic sekretarza swego do tejsze biblioteki utrzymania chciał przeznaczyć.

§ 32. A że tejsze biblioteki fundusz ku publicznej wygodzie ustanawiam, przeto nie tylko każdemu wolne czytanie w niej ma być książek dozwolone w wyznaczonych z rana i popołudniu godzinach (z wszelką jednak tychże ksiąg ochroną, w czym sumiennosc bibliotekarza i proboszcza obowiązują), ale też i chcącym prywatnie z czytania tychże książek korzystać chcę i postanawiam, aby i do domów tak miejscowych, jako i sąsiednich osób duchownych i świeckich, żądane od nich książki do czytania na czas umówiony i na piśmie oznaczony, bywały jednak nie inaczej, jak za rewersami i złożeniem u bibliotekarza zastawu w gotowych pieniądzech w podwójnej wartości dzieła, którego taksa przy katalogu książek ma być wyrażona zaraz, a w przypadku zatracenia pożyczonego dzieła zastaw ma przepadać, a inne dzieło tegoż autora, albo inne użyteczniejsze ma być na to miejsce kupione. Za splamienie zaś lub uszkodzenie połowa zastawu przepadać będzie

i o tym warunku każdy pożyczający ma być wcześniej ostrzeżony.

§ 33. Względem opału do biblioteki proboszcz z dominium ułoży się, a światło wieczorem czytający sami sobie obmyślą.

§ 34. Prócz tego kilka katalogów dla chcących one przeglądać ma być utrzymanych przy bibliotece.

§ 35. Że zaś fundusz przeznaczam ku publicznej przysłudze, przeto straż najwyższą i bezpieczeństwo onegoż, wizytowanie biblioteki i wglądanie, czy się dosyć dzieje z myśli fundatora, poruszam najwyższej opiece rządowej.

§ 36. (Odnosił się do szkoły publicznej a przytaczam go tu, jako ciekawy dokument czasu). Podobnie chcąc wdzięczną u ludu w tych dobrach moich dziedzicznych rozkrzewieniem światła nauki przyzwolitej jego pracowitemu stanowi zostawił po sobie pamięć, a przeto usposobił go w następnych pokoleniach i użytecznych samych sobie, rządowi i krajowi obywatelów, przeznaczony mój fundusz dawnej na uposażenie publicznej szkoły dla dzieci obojga płci miejskich i wiejskich a wyszczególniony w nocie mojej do wysokiego Gubernium podanej (której kopia znajduje się w Protokole Dominikalnym Żelechowskim, urządzenia wieczyste obejmującym fol. 156, do której się odwołuję) i na komisji w tym obiekcie na miejsce od rządu wyznaczonej, ponowiony w wydziale dziesięciu włók chełmińskich z gruntu za kościołem św. Stanisława ku Stryjowi i Kotłówe, miarkując na rzecz tejsze szkoły (do której w sposobie w powyższej nocie wyrażonym chcę mieć zaprowadzoną naukę) i oprócz tego rocznie pięćdziesiąt złotych ryńskich to jest złp 200, do których wypłacenia dobra moje dziedziczne Żelechów wieczyscie oferuje i to ostatnią wolą moją zatwierdzam i zabezpieczam”.

Ten troskliwie przemyślany i opracowany dokument, niestety, nie został zrealizowany. Złożyły się na to różne okoliczności, a głównie niespokojne czasy, jakie przeżywała w owych latach Rzeczpospolita, a także chyba zła wola jego sukcesorów.

Pierwszą bibliotekę publiczną w Żelechowie założył dopiero dr Antoni Michałowski w pierwszych latach XX wieku. Oryginał testamentu Zakrzewskiego nie zachował się, jedynie pozostały tylko dwie kopie, jedna w zbiorach Archiwum Państwowego m. st. Warszawy, a druga w Archiwum Parafialnym w Żelechowie. Powyższe opracowanie powstało na podstawie artykułu Z. Wojtowicza pt. Ciekawy testament, „Mówią Wieki” Nr 4, 1978 r.

Z DZIAŁALNOŚCI IFLA

Na koniec 1988 r. IFLA zrzeszała 1265 członków, tj. o 52 więcej niż rok wcześniej. Na liczbę tę składa się członkostwo 180 stowarzyszeń (w 1987 r. — 178), 903 instytucji (1987 - 861) i 182 osób indywidualnych (w 1987 — 174). Wszyscy członkowie reprezentują łącznie 123 kraje, w tym 82 zaliczane do tzw. Trzeciego Świata.

Głównymi źródłami przychodów IFLA są składki członkowskie, wpływy ze sprzedaży i prenumeraty wydawnictw oraz z dotacji. Do najpoważniejszych donatorów IFLA należą: UNESCO, Rząd USA, Rząd Republiki Francuskiej, Niemiecka Fundacja na Rzecz Popierania Rozwoju (DSE, RFN), Kanadyjska Agencja do Spraw Rozwoju Międzynarodowego (CIDA), Międzynarodowa Fundacja Martina Nijhoffa, Fundacja Wilsona (W. Brytania) oraz Rada do Spraw Źródeł Bibliotecznych (USA). Działalność IFLA wspierana jest też przez liczne biblioteki narodowe w całym świecie, które ułatwiają funkcjonowanie za-instalowanych przy nich agend IFLA, jak biura programów kluczowych, Biuro Wypożyczeń Międzynarodowych itp.

IFLA współpracuje z wieloma organizacjami międzynarodowymi. Najważniejszym partnerem jest UNESCO, która współdziała z IFLA w realizacji następujących programów: Usługi informacyjne dla społeczności wiejskich w krajach rozwijających się; Wytyczne w dziedzinie ochrony i przechowywania mikroform w krajach rozwijających się, wytyczne w dziedzinie zarządzania stowarzyszeniami zawodowymi, wytyczne w dziedzinie polityki konserwacji i ochrony zabytków bibliotecznych i archiwalnych; Światowy informator o ośrodkach kształcenia na potrzeby bibliotek, archi-

wów i ośrodków informacji; Zapobieganie niszczeniu książek i rękopisów; System przekazywania dokumentów w krajach karaibskich oraz w realizacji programu pod nazwą Narodowe potrzeby w dziedzinie bibliotekarstwa i informacji.

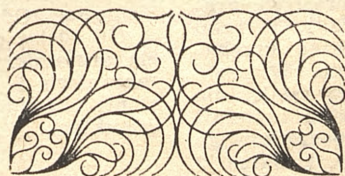
Z FID, ICA (Międzynarodowa Rada Archiwistów) i CDNL (Konferencja Dyrektorów Bibliotek Narodowych) IFLA współpracuje głównie w dziedzinie realizacji programów kluczowych.

Biuro Wypożyczeń Międzynarodowych IFLA, działające przy Bibliotece Brytyjskiej, odnotowało znaczny spadek sprzedaży formularzy służących do wypożyczeń. W 1988 r. sprzedano ich 80 800, czyli o ponad 28% mniej niż w 1987 r. Nowy dyrektor Biura tłumaczy tę sytuację podrożeniem formularzy (z 6 do 7 funtów szterlingów) oraz przyjęciem sprzedaży formularzy francusko języcznych przez Bibliotekę Narodową w Paryżu. W tym miejscu należy dodać, że do 1987 r. notowany był stały wzrost ilości sprzedanych formularzy i na tej podstawie formułowane było twierdzenie o wzroście ilościowym międzynarodowych wypożyczeń materiałów bibliotecznych.

Na podstawie „IFLA Journal”
1989 nr 2

Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu została przyjęta na członka IFLA od 1989 r. Reprezentowana jest ona w Sekcji Konserwacji oraz Sekcji Gromadzenia i Wymiany. Na posiedzeniach Rady IFLA Biblioteka będzie dysponowała jednym głosem.

(St. K)

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

CZESŁAWA DOMINIAK

(1908 - 1989)

Grono członków Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich pożegnało 6 lipca 1989 r. na Starym Cmentarzu w Łodzi koleżankę Czesławę Dominiak.

Czesława Dominiak, z domu Wasilewska, urodziła się w Zgierzu 14 maja 1908 r. W 1928 r. otrzymała świadectwo maturalne w Gimnazjum Humanistycznym Cecylii Waszczyńskiej w Łodzi. Wyszedszy wkrótce za mąż zajęła się domem i dziećmi. W drugim roku okupacji została skierowana przez niemiecki urząd zatrudnienia do pracy jako bileterka w kinie. W 5 lat po wojnie rozpoczęła pracę zawodową. W maju 1949 r. ukończyła trzymiesięczny Kurs Bibliotekarski Związku Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich w Łodzi i od 18 lipca tegoż roku Miejska Biblioteka Publiczna zatrudniła ją w charakterze bibliotekarki w V Miejskiej Wypożyczalni Książek dla Dorosłych. Przeniesiona z końcem 1949 r. do VII Miejskiej Wypożyczalni Książek dla Dorosłych pracowała tam do II kw. 1952 r. W roku 1951 zastępowała kierowniczkę przebywającą na rocznym urlopie. Włączyła się wtedy czynnie w akcję zwalczania analfabetyzmu, werbując jako czytelników absolwentów kursów początkowego nauczania i prowadząc przez okres 3 miesięcy zespół dobrego czytania. Były-

mi analfabetami opiekowała się również objawszy kierownictwo I Miejskiej Wypożyczalni Książek dla Dorosłych.

Przeniesiona ponownie w styczniu 1956 r. na stanowisko kierowniczkę XIII Miejskiej Wypożyczalni Książek dla Dorosłych, zlokalizowanej na peryferiach dzielnicy Górna — znacznie rozszerzyła działalność tej placówki. Założyła bowiem i prowadziła punkty biblioteczne w Olechowie, Jędrzejowie, Kowalszczyźnie i Nowych Chojnach. Jak pisała później, zazwyczaj zaczynała „od prowizorycznego chociażby uporządkowania miotłą świetlicy z powybijanymi szybami i rozwaloną szafą, kilkoma pozostawionymi, podpartymi książkami”.

W roku 1960 biblioteka otrzymała nowy lokal przy ul. Rzgowskiej 165, a w 1963 r. po decentralizacji została przemianowana na 2 Rejonową Bibliotekę Publiczną Dzielnicy Górna. Koleżanka Czesława pracowała tam do 31 lipca 1969 r. (to jest do czasu przejścia na emeryturę), zdobywając 3 krotnie nagrody i wyróżnienia za udział biblioteki przez nią prowadzonej w ogólnopolskich współzawodnictwach i turniejach, a w roku 1960 otrzymała nagrodę Ministerstwa Kultury i Sztuki.

Czytelnicy cenili nie tylko jej dużą wiedzę bibliotekarską i sumienność, ale także ciepło i serdeczność jakie im okazywała. Mimo intensywnej pracy zawodowej i bardzo trudnego życia osobistego podnosiła stale swoje kwalifikacje zawodowe. Ukończyła kurs Wszelchnicy Radiowej (1953 r.), 100-godzinny kurs języka rosyjskiego (1954), Kurs literatury pięknej i popularnonaukowej POKB w Jarocinie (1961). Złożyła w 1956 r. egzamin kwalifikacyjny dla bibliotekarzy przed Państwową Komisją Egzaminacyjną powołaną przez Ministra Kultury i Sztuki.

Koleżanka Dominiak posiadała Odznakę Tysiąclecia Państwa Polskiego i Honorową Odznakę m. Łodzi.

Od 20 lat przebywała na emeryturze, ale uczestniczyła stale, aż do końca, w zebraniach i uroczystościach Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, którego członkiem była lat czterdzieści.

Iszabela Nagórska

UWAGA PRENUMERATORZY

czasopism bibliotekorskich

Byt czasopism bibliotekarskich – „Bibliotekarza” i „Poradnika Bibliotekarza” jest poważnie zagrożony. Wielokrotny wzrost cen papieru i usług poligraficznych w r. 1989 doprowadził do głębokiego deficytu obu miesięczników. Tryb ustalania cen i zbierania przez PUPiK „Ruch” prenumeraty uniemożliwił aktualizację cen naszych czasopism w ciągu roku. SBP zmuszone jest dopłacać poważne kwoty do numerów z drugiego półrocza 1989 r. Już dziś wiadomo, że ceny w prenumeracie na I kwartał 1990 r. pozwolą na pokrycie ok. 50% kosztów „Bibliotekarza” i „Poradnika Bibliotekarza”. Zarówno tegoroczny jak i przyszłoroczny deficyt czasopism przerasta możliwości płatnicze Stowarzyszenia. Zagroza to przyszłości czasopism i samego SBP.

W celu pokrycia deficytu zmuszeni jesteśmy do podniesienia cen obu miesięczników za IV kwartał 1989 r. i I kwartał 1990 r.

Nowe ceny w prenumeracie kwartalnej wynoszą:

IV kwartał 1989 r. (n-ry 10 - 12/89)

– „Bibliotekarz” – 3000 zł

– „Poradnik Bibliotekarza” – 2400 zł

I kwartał 1990 r. (n-ry 1 - 3/90)

– „Bibliotekarz” – 4500 zł

– „Poradnik Bibliotekarza” – 3750 zł

W związku z powyższym apelujemy do Szanownych Prenumeratorów o dokonanie dopłaty do wysokości nowych cen, tj.:

„Bibliotekarz” – n-ry 10 - 12/89 – dopłata 2250 zł

– n-ry 1 - 3/90 – dopłata 2250 zł

„Poradnik Bibliotekarza” – n-ry 10 - 12/89 dopłata 1740 zł

– n-ry 1 - 3/90 dopłata 1800 zł

Wpłacać prosimy nie do „Ruchu”, lecz bezpośrednio do ZG SBP na konto: Bank Gdański, IV OM Warszawa, nr 300009-4040-132 z dopiskiem: Dopłata do prenumeraty.

Liczymy, że nasz apel spotka się ze zrozumieniem środowiska bibliotekarskiego.

Przepraszamy wszystkich zainteresowanych za zbyt późne zawiadomienie o zmianach. Tryb ten został wymuszony przez zaskakujące nas decyzje finansowe zakładów poligraficznych.

Prezydium Zarządu Głównego
Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

Cena 3000,—

ISSN 0208-4333

STOWARZYSZENIE
BIBLIOTEKARZY
POLSKICH

ZARZĄD
OKREGU
GDAŃSKIEGO

Indeks 36262

Wydawca: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, ul. Konopczyńskiego 5/7
00-953 Warszawa, tel. 27-52-96 i 27-98-47

Druk: Drukarnia Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu

Zamówienie nr 543/120.

Papier offset. kl. V 71 g. 70×100. Obj. 2,0 ark. druk. Nakład 9300 egz.

Adres redakcji: pl. M. Skłodowskiej-Curie 2, 60-965 Poznań, skr. poczt. 5
tel. 31-32-19 i 31-33-68

Prenumerata za pośrednictwem PUPiK „Ruch”. Sprzedaż numerów zaległych pro-
wadzi Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich.